Leto XXIV., št. 86 | Poštnina plačana v gotovini Postgebühr bar bezahlt | Ljubljana, sobota 15. aprila 1944 | Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek Ljubljana Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo ÚPI S. A. MILANO

Računi za ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Wieder 91 USA-Terrorflugzeuge abgeschossen

Hartnäckige Kämpfe auf der Krim — Weiterer deutscher Bodengewinn bei Jassy — Neues Vordringen deutscher Kräfte bei Delatyn und Stanislau

Aus dem Führerhauptquartier, 14. April. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Auf der Krim leisten deutsche und rumänische Truppen im Raum von Feodosia und Simferopol den mit schnellen Verbänden und Panzern nachstossenden Sowjets hartnäckigen Widerstand. Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine schossen über Feodosia drei sowjetische Bomber ab.

Am unteren Dnjestr schob sich der Gegner mit starken Kräften an unsere neuen Stellungen heran und versuchte an mehreren Stellen den Flussübergang zu erzwingen. Übergesetzte sowjetische Kampfgruppen wurden im Gegenangriff vernichtet, einige feindliche Brückenköpfe abgeriegelt. Nordwestlich Jassy gewannen deutsche und rumänische Truppen weiter Boden, zerschlugen feindliche Kräfte und brachten Gefangene ein.

Im Raum von Delatyn und östlich Stanislau drangen deutsche und ungarische Truppen unter Abwehr feindlicher Angriffe auch gestern weiter vor. Dabei hat sich das Jägerregiment 228 unter Führung von Oberst Sieber besonders ausgezeichnet. Zwischen dem mittleren Dnjestr und dem weiter erbittert umkämpften Tarnopol scheiterten zahlreiche feindliche Angriffe. Beiderseits Brody wurden die Sowjets nach Osten zurückgeworfen.

Südlich Pleskau nahmen die Sowjets ihre Durchbruchsversuche mit neu herangeführten Verbänden wieder auf. Sie wurden überall abgewiesen und zum Teil in der Bereitstellung durch unsere Artillerie zerschlagen.

Aus Italien werden keine besonderen Ereignisse gemeldet.

Nordamerikanische Bomber griffen am 13. April Orte in ungarischen Raum sowie Ziele in Süddeutschland an. Besonders im Raum von Budapest und in den Stadtgebieten von Augsburg und Schweinfurt entstanden Schäden und Verluste unter der Bevölkerung. In heftigen Luftkämpfen und durch Flakartillerie wurden 91 feindliche Flugzeuge, darunter 74 viermotorige Bomber, vernichtet.

Einige britische Flugzeuge warfen in der letzten Nacht Bomben im Raum von Berlin und in Westdeutschland.

Schnelle deutsche Kampfflugzeuge griffen wiederum Ziele im Stadtgebiet von London an.

„Življenje teče dalje"

Članek dr. Göbbelsa v listu »Das Reich«

Berlin, 13. apr. »Življenje teče dalje« je naslov članka, ki ga je napisal minister dr. Goebbels v najnovejši številki tednika »Das Reich«. V njem opisuje najprej nazorno trpljenje in napore prebivalstva v nemškem mestu, ki je izpostavljeno angloameriškim terorističnim napadom. V strahotah letalske vojne, pripominja minister, pa se rodi čednost, ki jo sicer v življenju le izjemoma spoznamo v vsej njeni globočini in obsežnosti: čednost skupne solidarnosti. Sovražnikov letalski teror je visoka šola skupnostnega duha. Ako misli sovražnik, da je v enem izmed mest, kjer slavi njegov letalski teror svoje orgije, zavrl življenje, potem se moti. Vsi prebivalci najdejo zopet z raznimi načini zvezo z vsakdanjim vojnim življenjem. Ako bi sešteli vse trpljenje, ki se je zrušilo nanje v bombnih nočeh, potem bi lahko s tem napolnili celo knjižnico, toda kljub temu teče življenje dalje. V globokem spoštovanju stojimo pred to neuničljivo himno življenja in nezlomljivo življenjsko voljo nemškega velemestnega prebivalstva. Tu je življenjska moč nemškega naroda prav tako trdno zasidrana, kakor je v nemškem kmetu. Nikjer ni v porušenih mestih mogoče opaziti kakega znaka obupa ali panike. Prebivalstvo ni nobenega mesta zapustilo. Ako padajo bombe, trepeče marsikatero srce, tega nočemo zanikati, toda življenjski ritem stotisočev potegne tudi omahljivce in slabiče vedno znova s seboj. V dramatskih doživljajih letalske vojne piše nemško civilno prebivalstvo tiho junaško pesem, ki bo šla iz roda v rod kot pravo narodno izročilo. Ako ne bi nemško pokolenje v tej vojni storilo nič drugega kakor to, bi moralo že zaradi tega priti v nesmrtnost. Glede tega vprašanja se Nemcem ni treba spuščati v spore s svojimi sovražniki, ker manjka slednjim vsako razumevanje. Oni uganjajo letalsko vojno pač zgolj iz terorističnih namenov in so popolnoma slepi za dejstvo, da jih tak način boja ne bo nikdar pripeljal k zaželenemu cilju. Zato tudi ne bodo spoznali, da s tem nemški narod prej združujejo, kakor pa, da bi ga razdrobili. Treba jih bo prepričati z drastičnimi sredstvi, da letalska vojna trajno ni zanje niti ne tvarno in niti ne moralno ugodna zadeva. To je danes šele deloma predmet debate, toda ne bo dolgo trajalo, ko bodo prepričevalna sredstva za to trditev, v katerih uporabo nasprotniki Nemce naravnost silijo, zelo prepričljiva. Predvsem bo moral britanski narod potem pokazati, da je tudi v petem letu vojne enako vztrajen kakor nemški. Nemci imajo najtežji del tega načina vojne za seboj, Anglija pa še pred seboj. V razvalinah in v zidovju bombardiranih nemških mest teče življenje dalje. Nemci stoje trdno na svojih nogah in ne kažejo niti najmanjšega namena, da bi padli na kolena. Ako objokujejo svoje mrtve v naročju zemlje, se dviga pred njihovimi očmi privid bodočega Reicha, za katerega so si morali naprtiti te težke žrtve. Vsi Nemci morajo jamčiti, da ne bo nobena žrtev zaman. Narod, ki je doprinesel v obrambo svojega življenja in svoje časti toliko žrtev, nikakor ne more poginiti. Čim dalje čakajo Nemci na veliko uro odrešenja in čim dalje se morajo zanj boriti in delati, tem večja bo nekoč zmaga, ki jo bodo dosegli. Ako teče življenje dalje celo v ostankih zidov nemških razbitih mest, potem dokazuje to dejstvo življenjsko moč naroda, ki je pripravljen prestati tudi najhujše, da bi na ta način ohranil svojo svobodo. Njej pa bodo Nemci tudi v viharjih te vojne služili zvesto in neomajno ter ji bodo sledili kakor dobri zvezdi, ki sije v temni noči in kaže pot novemu dnevu.

Viktor Emanuel doživlja usodo vseh izdajalcev

Bivši kralj je izigral svoje pravice in mora odstopiti

Ženeva, 13. apr. Iz Reuterjevih komentarjih o odstopu Viktorja Emanuela se jasno vidi, da je bivši kralj pod močnim moskovskim pritiskom. Reuter sramežljivo opozarja na to dejstvo, ko pravi, da je bilo imenovanje Umberta za »italijanskega regenta« posledica zahtev italijanske opozicije«, naj Viktor Emanuel odstopi.

Isto priča drugi Reuterjev komentar, ki poroča o posvetovanjih strankarske junte, na katerih so govorniki vseh strank smatrali kot popolnoma samo po sebi umevno, da je za »vstop demokratskih sil v vlado« potrebno, da vlada najprej formalno odstopi. Najtrdovratnejša skupina so tako zvani »akcijonisti«, ki se novi politični smeri, ki so jo podžgali komunisti, zelo sumljivo upirajo.

Končno nam priča tudi neka Sforzina izjava, katere sile so vrgle Viktorja Emanuela s sedla. Sforza, ki je po svojem prihodu v južno Italijo stalno napadal kraljevo rodbino, je odgovoril Reuterjevemu dopisniku na vprašanje, kakšna je prva reakcija Emanuelovega koraka, da je za kralja pač predstavljala bolečo odpoved. Italija bo nekega dne spoznala, »da je končno storil svojo dolžnost«.

Viktor Emanuel doživlja torej isto, kar so izkusili pred njim že ostali izdajalci njegovega kova. Spomniti se moramo le Darlana, Pucheuja in druge ter v zadnjem času Girauda, ki so jih po končanem izdajstvu njihovi gospodarji pahnili v puščavo, v kolikor jim niso, kakor Pucheuja, namenili še slabše usode. Italijanski kralj dobiva sedaj zahvalo od družine Churchilla in Roosevelta, ki se znebi svojih pomočnikov, čim izvrše svojo nalogo. Da bo Viktor Emanuel dobil to brco, je bilo gotovo že prvega dne, ko je svoje ljudstvo izročil sovražnikom Italije.

Način, s katerim skuša bivši kralj utemeljiti svoj odstop, pač ne more izpremeniti dejstev ter nam pojizkus reševanja monarhije s pomočjo imenovanja bivšega prestolonaslednika za »italijanskega regenta« dokazuje v polni meri nemoč in pomilovanja vreden položaj te izdajalske klike savojske rodbine, ki propada zaradi svojega lastnega izdajstva. Med tem postaja v južni Italiji pot za boljševizem prosta in ni dvoma, da bo Moskva izkoristila priliko za nadaljnje prodiranje.

Badoglio prodajalec duš

Stockholm, 13. apr. »Aftonbladet« poroča iz Neaplja, da je Badoglio predlagal zaveznikom, naj porabijo italijanske čete, ki so internirane v Indiji, za boj proti Japoncem. Neki Badoglijev zastopnik je glede na to izjavil, da želi Badoglio, da bi zavezniki trenutno italijansko mednarodno pravno stanje »sobojujoče« države izpremenili v stanje »omejenega zaveznika«. Ako bi zavezniki na to pristali, bi prestolonaslednik Umberto prevzel poveljstvo nad temi četami.

Potovanje maršala Antonesca po bojišču

Bukarešta, 13. apr. »Maršal Antonescu je zagotovil Romunom, da bo Moldavija na vsak način branjena«, se končuje uradna izjava o potovanju maršala po bojišču. Izjava pravi: 10., 11. in 12. aprila je obiskal maršal Antonescu romunske čete v severni Moldaviji. Pri vseh oddelkih in poveljništvih je naletel na neumorno navdušenje in izpolnjevanje dolžnosti, zaupanje v predstojnike ter na nad vse pričakovanje visoko moralo in zelo dober vojaški položaj. Vojaške in civilne oblasti, ki se zavedajo svojega težkega poslanstva, so deležne polnega zaupanja prebivalstva, ki izpolnjuje svoje dolžnosti ter s pravico upa v zmago pravičnosti romunske stvari. Dežela lahko z zaupanjem gleda v junaško romunsko armado, ki se junaško bori ter stoji neomajno na zemlji drage romunske Moldavije.

Bukarešta, 13. apr. Uradno poročilo, ki je naperjeno predvsem proti napadom sovražne propagande, pravi: Kljub junaškim besedam maršala v njegovem dnevnem povelju armadi, ki razodevajo ves ponos, s katerim se upiramo nevarnosti, nadaljuje propaganda sovražnikov neprestano svojo brezuspešno klevetniško kampanjo proti našim vojakom. Izjava pravi, da ima ta propaganda prav sedaj izredno smešen učinek, ko vendar povsod lahko opazimo zagrizeni odpor junaških romunskih čet in ko morajo celo na sovjetski strani priznati, da postaja napredovanje na smiselneje branjenem romunskem bojišču počasneje. In prav ta bolj smiselna obramba je očitna posledica skupnih romunsko-nemških naporov, ki jih prevevata medsebojna lojalnost in nerazdružljivo tovarištvo v orožju. Izjava se nato bavi s sovražnimi vestmi, ki nasprotujejo same sebi, in ki trdijo enkrat, da so nemške čete zasedle Romunijo, drugič pa, da je Nemčija prepustila Romunijo svoji usodi.

Dokaz duševne moči

Bukarešta, 13. apr. Znani rumunski zgodovinar in politik profesor Jurij Bratianu podčrtuje danes v svojem članku v »Curentulu« zgledno obnašanje, ki ga je pokazalo bukareštansko prebivalstvo ob terorističnim napadom, ter zaključuje, da vodstvo države na tej osnovi lahko z zaupanjem in energijo gradi naprej. Med morilskim žvižganjem bomb so se zopet pokazale prave čednosti, ki so bile skrite pod tanko prevleko lahkomiselnosti. Bukareštansko prebivalstvo, ki je bilo v teh dneh tako grozovito in nepravično prizadeto, je kljub nevarnostim in razrušenjem pokazalo tako duhovno moč, da mu je dejansko v čast.

Čiščenje na Madžarskem

Budimpešta, 13. apr. V uvodniku »Függetlensega« piše njegov glavni urednik, da bo treba po brezobzirni rešitvi židovskega vprašanja izvesti tudi popolno čiščenje na notranjem bojišču. Židovski plačanci, prostozidarji in polizani salonski boljševiki morajo izginiti. Madžari morajo ustvariti enotno bojišče, na katerem ne bo nikakih frakcij. Pred končnim bojem si morajo vsi dobro misleči Madžari podati roke, kajti le na ta način bodo lahko dosegli končno zmago.

Razmišljanja angleškega generala

Ženeva, 14. apr. Najtežje v vojni ni reševati problemov, temveč vedeti, kakšne probleme je treba rešiti, piše angleški brigadni general Anstey v »Daily Sketchu«. Koliko je resnice v tem, se je pokazalo pri dosedanjih angloameriških operacijah. Tako so se zavezniki pri Nettunu izkrcali in pričakovali takojšen najostrejši odpor Nemcev, vendar se ni nič takšnega pripetilo, temveč so bili Nemci zbrali svoje čete komaj okoli 10 milj v notranjščini. Torej so se v samem problemu že vnaprej vračunali.

Zatemnitev od 21. do 5.

Angloameriški boj za petrolej

Hinavska izjava ameriškega mornariškega ministra

Ženeva, 13. apr. Boj za arabski petrolej, ki se je razvil v hudo konkurenčno tekmo med severnoameriškim in angleškim kapitalom, je sedaj postal posebno napet, ker smatra ameriška vlada koristi ameriških petrolejskih družb za lastne interese. Sedaj se bo razvil politični boj med Washingtonom in Londonom.

O poteku spora je objavil ameriški mornariški minister Knox v finančnem odboru reprezentančne zbornice obširne podrobnosti. Dejal je, da so ameriške petrolejske družbe v Arabiji zaprosile za vladno pomoč, ker se boje, da bi Angleži prevzeli njihove koncesije. Arabska vlada je namreč prosila Angleže za finančno pomoč in ti so ji že dali pomembne vsote. Nato sta ameriški družbi (Standard Oil of California in Texas Oil Company) smatrali, da je položaj nevaren. Obrnili sta se na ameriško vlado in jo zaprosili, naj zavaruje ameriška petrolejska nahajališča, ki obsegajo nad 20 miljonov sodov petroleja. Vojaško poveljništvo je to pobudo odobrilo, vendar so se pogajanja razbila, ker je hotela vlada s 50% sodelovati pri podjetju in zaradi drugih zahtev.

Petrolejski strokovnjaki so bili namreč vznemirjeni zaradi nameravane vladne udeležbe pri petrolejskih poslih ter so izvajali na obe petrolejski družbi precejšen pritisk, vendar je kasneje zopet prišlo do pogajanj in sicer glede gradnje petrolejskega voda od Perzijskega zaliva do Sredozemskega morja, s pomočjo katerega bi postal ta petrolej hitro dosegljiv in bi zmanjšal izčrpavanje ameriških petrolejskih zalog. Končno je bil dosežen sporazum, da bo vlada vzela za 25 let petrolejski vod od Perzijskega zalva v Sredozemsko morje v zakup, nakar bo brez posebnih nadaljnjih stroškov postala njegov lastnik. Pod temi pogoji so družbe obljubile, da bodo dobavile Zedinjenim državam milijardo sodov petroleja po ceni, ki bo za 25% nižja kakor splošna trdna cena.

Knox je zaključil svoje poročilo z opozorilom, da so sklenili iti v Arabijo, da bi zaščitili tamkajšnje ogromne ameriške koncesije. V Washingtonu menijo, da se v primeru, ako bo ameriška vlada pokazala, da je na tem mestu dejansko zainteresirana, ne bo nihče več upal tjakaj siliti ali ji odvzemati njenih koncesij.

Ko je neki član finančnega odbora reprezentančne zbornice vprašal Knoxa, ali se britanska vlada zanima za petrolejski vod, je Knox odgovoril le kot zasebnik.

Borba za arabski petrolej kaže, kakšno je v resnici toliko poveličevano »sodelovanje« v zaveznškem taboru. Po konkurenčnem boju angleških in severnoameriških kapitalistov si merita sedaj Anglija in Amerika svojo medsebojno politično moč. Pri tem si je lahko misliti, kakšen bo konec te preizkušnje. V prvem kolu je Anglija že izgubila, ker ni mogla preprečiti vmešavanja ameriškega kapitala na ozemljih Prednjega vzhoda, ki je doslej veljal za izključno angleško domeno.

Poleg tega nam priča angloameriški boj o tem, kaj bi se odigralo, ako bi prišle sovražne sile v Evropo. Pričelo bi se divje tekmovanje za vsak rudnik in za vsako tovarno. Ta boj sovražnih kapitalističnih klik pa bi se vršil na hrbtih zasužnjenih narodov ki bi bili pri tem obsojeni v najgrenkejšo brezposelnost, lakoto in bedo.

Vigo, 13. apr. Ameriški mornariški minister Knox je zahteval milijon dolarjev za raziskovalna dela za pridobivanje petroleja na Aljaski. Izjavil je, da obsegajo ameriške zaloge na Aljaski ozemlje, ki je tako veliko kakor polovica Kalifornije in v katerem je nekaj »ugodnih« geoloških tvorb.

Zopet 91 severnoameriških terorističnih letal sestreljenih

Trdovratni boji na Krimu — Nadaljnje nemške osvojitve ozemlja pri Jasiju — Novo napredovanje nemških sil pri Delatinu in Stanislavovu

Führerjev glavni stan, 14. aprila. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na Krimu se nemške in rumunske čete na področju Feodozije in Simferopola trdovratno upirajo sovjetskim četam, ki pritiskajo za njimi z brzimi oddelki in z oklopniki. Zaščitne ladje vojne mornarice so sestrelile nad Feodozijo 3 sovjetske bombnike.

Ob spodnjem Dnjestru se je nasprotnik z močnimi silami pririnil k našim novim postojankam ter poizkušal na več krajih izsiliti prehod preko reke. Sovjetske bojne skupine, ki so prekoračile reko, so bile v protinapadu uničene, nekaj sovražnikovih predmostij pa zajezenih. Severnozapadno od Jasija so si nemške in rumunske čete razbile sovražne sile in dovedle ujetnike.

Na področju Delatina in vzhodno od Stanislavova so tudi včeraj nemške in madžarske čete prodrle dalje ob obrambi sovražnikovih napadov. Pri tem se je posebno odlikoval 228. lovski polk pod poveljstvom polkovnika Sieberja. Med srednjim Dnjeprom in Tarnopolom, za katerega se še dalje vodi ogorčena borba, so se izjalovili številni sovražnikovi napadi. Na obeh straneh Brodov so bile sovjetske čete vržene nazaj proti vzhodu.

Južno od Pskova so sovjetske čete z na novo dovedenimi oddelki obnovile svoje poizkuse predora. Bile so povsod odbite in jih je deloma v izhodiščnih postojankah razbilo naše topništvo.

Iz Italije ne javljajo o nobenih posebnih dogodkih.

Dne 13. aprila so severnoameriški bombniki napadli kraje na madžarskem področju ter cilje v južni Nemčiji. Posebno na področju Budimpešte in v mestnih področjih Augsburga in Schweinfurta je nastala škoda in izgube med prebivalstvom. V srditih letalskih bojih in s protiletalskim topništvom je bilo uničenih 91 sovražnikovih letal, med njimi 74 štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči je nekaj angleških letal vrglo bombe na področje Berlina in na zapadno Nemčijo.

Nemška brza bojna letala so napadla zopet cilje na mestnem področju Londona.

Rumunsko vojno poročilo

Bukarešta, 14. apr. Vrhovno poveljništvo romunske vojske je objavilo 13. aprila:

Na Krimu so v teku težki boji s sovražnikom, ki sledi z oklopniškimi silami premikom nemško-romunskih čet. V odseku Tiraspola so naše čete zavzele postojanke na desnem obrežju Dnjestra. V srednji Besarabiji ni bilo nobenih posebnih dogodkov. V odseku Jasi-Targul Frumos so nemško-romunski oddelki nadaljevali čiščenje osvojenega ozemlja in prizadeli sovražniku nove izgube. Vsi protinapadi, ki so jih sovjetske čete izvedle v tem odseku, so bili odbiti. V zadnjem tednu je bilo v Besarabiji in Moldaviji uničenih 140 sovražnikovih oklopnikov.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 13. apr. Finsko vojno poročilo javlja, da je vladalo na Aunuški ožini živahno izvidniško delovanje.

Helsinki, 14. apr. Današnje vojno poročilo se glasi:

Na obeh suhozemskih bojiščih izvidniško delovanje. V letalski bitki pri Rukajaerviju so naši lovci sestrelili sovražnikovo lovsko letalo.

Težki obrambni in napadalni boji na jugu vzhodnega bojišča

Berlin, 14. apr. Nadaljnji boji so se razvili 12. aprila le na jugu vzhodnega bojišča, dočim je v srednjem odseku ostalo še nadalje mirno in so morali težko prizadete sovjetske čete pri Pskovu ter južnovzhodno od Ostrova najprej na novo razmestiti, preden jih bodo utegnili uporabiti za nadaljnje sunke. Z naraščajočo srditostjo je napadel sovražnik znova na Krimu oba sovjetska napadalna klina, ki so ju zabili z Nogajske stepe v severni del Krima in razširili onstran Gnilega morja kakor pahljači proti jugu. Glavni sunki so bili ponovno na področju velikih železniških prog. Od Džankeja so pritisnili boljševiki proti jugovzhodu in jugozapadu na nemške in rumunske zaščitne črte, ki so postale hrbtenica težkih obrambnih bojev in silovitih protisunkov. Tudi sovražna napadalna skupina, ki je prodirala od vzhoda, si je osvojila nekaj ozemlja. Nemške sile, ki so se umaknile s Kerča, so nudile žilav odpor in so odbile sovražnika, ki je pritiskal za njimi na ožino Ak-Monaj. Odločilno v teh premikih pa je dejstvo, da sovražniku navzlic osvojitvi ozemlja ni uspelo razbiti nemških čet ali pa jih uničiti oziroma zajeti.

Nemške čete, ki so se doslej borile v Transnistriji, so prekoračile pod zaščito topništva Dnjester in so se na zapadni obali utrdile za nov odpor. Med Dnjestrom in Prutom so napadli boljševiki pri Orgejevcu brezuspešno v moči bataljona in polka, dočim je nemški sunek vzhodno od Pruta dovedel do zboljšanja postojank. Med Prutom in Seretom so naše čete po odbitju močnega sovražnikovega protisunka severnozapadno od Jasija očistile skupno z rumunskimi oddelki ozemlje, ki so ga v zadnjih dneh zopet osvojili na področju ceste Jasi—Frumos in zavarovale svoje ozemeljske pridobitve z zavzetjem nekaj nadaljnjih krajev. Močnejši boljševiški premiki čet na tem področju so bili cilj srditih napadov nemških bojnih letal. Dalje severno so se boljševiki pritipali v vzhodni Bukovini bližje nemškim oddelkom, ki varujejo predgorje Karpatov.

Nemški protiukrepi so vodili do krajevno omejenih bojev, v katerih so nemške čete v obrambi in napadu dosegle svoje cilje.

Tudi ob spodnjem toku Dnjestra so bile uspešne akcije nemških in zaveznških bojnih skupin. Vzhodno od Stanislavova so zavzele nemške edinice neko višinsko ozemlje in razbile že pripravljen sovjetski bataljon. Nemški oddelki so si severno od Dnjestra priborili nadaljnje ozemlje, s čemer so bile zveze s silami, ki stoje ob Strypi, bistveno razširjene in zboljšane.

V Tarnopolu je napadel sovražnik opoldne po močni topniški pripravi nemško še vedno se junaško borečo posadko, osredotočeno s pehoto, oklopniškimi oddelki in četami minometalcev. Sovjetske čete, ki so vdrle od severa in zapada, so bile zajezene, vendar pa je boljševikom uspelo v južnem delu mesta prodreti skozi neko luknjo. Med ostanki popolnoma porušenega mesta, ki po večini gore, se boji nadaljujejo z največjo zagrizenostjo.

Južnovzhodno in zapadno od Brodov ter pri Kovelju so si nemške čete osvojile nadaljnje ozemlje. Pri obrambi nekega napada boljševiških bombnikov na Pečengo so nemški lovci sestrelili v letalskih bojih 12 sovjetskih letal, 2 nadaljnji pa je sestrelilo protiletalsko topništvo. Skupno je izgubil sovražnik v zadnjih 24 urah 26 letal.

Letalski spopadi

Berlin, 13. apr. V zgodnjih dopoldanskih urah 13. aprila so prileteli severnoameriški bombniški oddelki z lovskim spremstvom nad južnozapadno nemško ozemlje. Oddelki nemške protiletalske obrambe so se s sovražnikovimi bombniki spopadli takoj ob preletu nemške meje. Razvili so se hudi letalski boji. O večjih bitkah javljajo s področja okrog Frankfurta ob Meni.

Berlin, 13. apr. Dne 13. aprila opoldne je priletelo več severnoameriških bombnikov nad madžarsko ozemlje. Severno od Blatnega jezera je prišlo do hudih in obsežnih letalskih bojev s silami nemške protiletalske obrambe. Več napadalcev je strmoglavilo.

Ženeva, 13. apr. Švicarski radio je objavil v četrtek, da je bila v pretekli noči ponovno kršena nevtralnost švicarskega ozračja.

Žrtve letalskega napada na Lille

Pariz, 14. apr. Število žrtev anglo-ameriškega letalskega napada na Lille se je še dokaj zvišalo. V četrtek so javili, da je bilo 534 mrtvih in 450 hudo ranjenih. Pri pogrebu nekaterih žrtev je govoril lilski kardinal. Okrajni prefekt Carles je govoril zastopnikom tiska o opustošenjih, ki jih je bil izzval napad. Nikoli še ni nobeno francosko mesto tako hudo trpelo. Lille ni bil celo ob pričetku te vojne tako močno razrušen.

Boji v južni Italiji

Berlin, 13. apr. Na južnoitalijanskem bojišču so nemški grenadirji v sredo odbili več močnejših naskakovalnih čet ter privedli ujetnike. Lastni naskakovalni oddelki so vdrli v sovražnikove bojne postojanke in zadali nasprotniku velike izgube. Poleg tega so pognali v zrak bunkerje, skupine hiš, ki jih je zasedel sovražnik, ter težak protiletalski top. Nemško topništvo je porušilo neki pontonski most in prekinilo nasprotnikov oskrbovalni promet.

Na nettunskem predmostju je dan kljub ojačenemu sovražnikovemu motilnemu ognju potekel brez posebnih dogodkov. Več sunkov sovražnikovih izvidniških in naskakovalnih čet pri pokopališču Carano, na področju Cisterne in pri trgu Piave je ostalo brez uspeha. Nemški naskakovalni oddelki so uničili več bunkerjev in zadali sovražniku izgube. Nemške daljnostrelne baterije so nadaljevale obstreljevanje Anzija in Nettuna ter sovražnikova skladišča materijala. Pri obstreljevanju ladijske skupine so zadele v polno neki prevozni parnik. Tudi nemška bojna letala so uspešno posegla v boj in so uničila skladišča streliva severnozapadno od Anzija.

Berlin, 13. apr. V bližini Brittolija na italijanskem bojišču je nedavno nemški topniški častnik, ki je splezal na skoraj 2000 metrov visoko goro, odkril tamkaj sumljive sledove v snegu. Čeprav je imel le enega spremljevalca, se je odločil, da bo zadevo raziskal. Kmalu sta naletela na popolnoma zasneženo kočo, v kateri je bilo pet mož. Bili so ameriški vojaki, ki so se vdali. Pri vračanju sta šla Nemca mimo neke druge koče, iz katere sta začula angleške besede. Preiskala sta jo in dobila v njej devet angloameriških vojnih ujetnikov, ki so ušli v času Badoglijeve vlade. Skupno sta častnik in njegov spremljevalec pripeljala v dolino 12 ujetnikov.

Berlin, 13. apr. Oddelki nemških bojnih letal so 12. aprila v opoldanskih urah prileteli z lovskim spremstvom nad nettunsko predmostje, kjer so bombardirali veliko petrolejsko skladišče severno od Anzija. Letalci so opazili osem velikih in številne manjše požare. Lahko se smatra, da je bilo vse skladišče uničeno. V noči na dan 13. aprila so nemška bojna letala z dobrim uspehom napadla oskrbovalna skladišča Angloameričanov na nettunskem predmostju.

Giraud razočaran

Bern, 13. okt. »Exchange« javlja iz Alžira, da zatrjujejo v krogih najbližjih Giraudovih prijateljev, da je general spoznal brezupnost borbe proti alžirskemu odboru. Zato je naznačil, da se namerava umakniti v zasebno življenje.

Gosp. prezident bo govoril!

V teh težkih časih, ko gre naši domovini za biti ali ne biti, je naloga slehernega zavednega in poštenega Slovenca, da zbere vse svoje zdrave moči in sile in se uvrsti v veliko množico tistih, ki delajo iz ljubezni do naroda in do svete slovenske zemlje za srečnejšo in lepšo bodočnost nas vseh. Vsak izmed nas se mora zavedati, da od posameznika prav tako kakor od narodnega občestva zavisi naše življenje ali naša smrt.

Vsak Slovenec danes **odgovarja za svoja dejanja pred Bogom in zgodovino. Tisti, ki so spoznali resnico v vsej njeni prozorni jasnosti, pa imajo še posebno dolžnost: posvetiti vse svoje delo in vse svoje življenje razširjanju resnice in njeni dokončni zmagi med našim ljudstvom. Pri tem svojem delu pa se moramo zavedati, da bomo uspeli le tedaj, če se bomo borili in delovali kot en mož, v strnjenih vrstah pod vodstvom prezidenta generala Rupnika. Vsi zavedni Slovenci, bodisi pod orožjem ali na drugih mestih, smo vsak na svoj način slovenski vojaki, borci za rešitev slovenskega naroda.**

V nedeljo ob 10. dopoldne se zberemo vsi v veliki unionski dvorani, da bomo slišali besede gospoda prezidenta, ki nam bo povedal, kako napreduje naša borba in nam dal smernice ter navodila za bodočnost. Nihče, kdor danes čuti s slovenskim narodom, kdor se prišteva k njegovi zdravi večini, naj ne izostane! Pride naj poslušat našega prvega borca za rešitev in vstajenje naroda!

Nihanje med skrajnostmi

Najznačilnejše znamenje naše politične nezrelosti je nedvomno nihanje med raznimi političnimi skrajnostmi, že v preteklosti smo zaradi njega često žrtvovali svoje najbolj življenjske narodne interese. Marsikdo je pričakoval, da nas bodo docela izmodrile vsaj izkušnje, ki si jih bomo nabrali sredi nove svetovne vojne vihre, saj je ta malim narodom že v naprej nakazovala potrebo čim večje treznosti in hladnega realizma za ohranitev golega življenja. Razvoj nam doslej teh pričakovanj ni potrdil. Še vedno se mnogi lovijo za utvarami in prividi, ki nimajo s hladnim motrenjem dogodkov v interesu narodne skupnosti nič skupnega. Še vedno marsikdaj pogrešamo v svojih mislih in dejanjih tisti zdravi čut za mero in vago, ki bi nam lahko v vsakem, še tako težkem trenutku našega življenja pomagal pri pravilnem vrednotenju dogodkov, kakor to zahtevajo naši interesi.

V verigi stalnih nihanj med skrajnostmi sta dva primera posebno značilna. V dobi, ko se je OF pri nas šele razvijala in je bilo treba z agitacijo pridobivati zanjo čim več pristašev, so komunistični agitatorji na vsak ugovor, da si Slovenci sami pomagati ne moremo in da bi bilo zato bolj modro, če bi se skušali čim bolj obvarovati pred nepotrebnimi žrtvami, odgovarjali, da si vsak narod sam kuje svojo usodo in da je zato naša dolžnost, da se tudi mi »izkažemo«. Ni važno, so prišepetavali, kaj se v svetu dogaja. Zunanji dogodki ne bodo mogli spremeniti odločitve slovenskega naroda. Takrat je tudi nastala ona nesrečna krilatica, da »žrtve morajo biti«.

V znamenju takšne agitacije se je OF v začetku trudila, da bi pridobila čim več naših rojakov za svoje zamisli. Tedaj je bila posebno v modi fraza o potrebi »domače revolucije« in vse, kar je OF pri nas počenjala, so njeni agitatorji skušali prikazati kot domačo nujnost, ki je neodvisna od zunanjih vplivov.

Ko pa je narod spregledal komunistično igro v zakulisju OF in se proti samovoljnim dejanjem, ki niso imela z »osvoboditvijo« prav nobenega opravka, postavil po robu in s tem manifestiral **drugačno voljo kakor jo je hotela s svojo agitacijo ustvariti OF,** tedaj so komunistični agitatorji takoj spremenili svojo taktiko. Medtem, ko so prej trdili, da je »vse odvisno od nas samih« in da »volje slovenskega naroda ne bo mogla spremeniti nobena zunanja sila« — ker bi se ji sicer »postavili po robu v imenu samoodločbe slovenskega naroda« —, so se v svoji agitaciji **takoj oprijeli nasprotne skrajnosti, čim so se znašli pred organizirano protikomunistično akcijo,** za katero niso stali samo posamezniki, temveč strnjene ljudske množice, ki so komunističnim zločinom na naših tleh hotele napraviti konec. Tega so se komunisti ustrašili. Zato so se takoj oprijeli ugovorov, ki so jim jih prej servirali trezni ljudje iz drugačnih razlogov. Sedaj so začeli oni samo zatrjevati, da je spričo velikega dogajanja v svetu »vsa volja našega naroda brez pomena«, kajti svoje usode da si itak ne bomo sami kovali, temveč nam jo bodo po svoje prikrojili zunanji činitelji. Vprašanje zase je seveda, kako so si te »zunanje činitelje« po svojih željah predstavljali. Po zdravi pameti bi vsakdo pričakoval, da bodo takšna spoznanja privedla gozdne tolovaje vsaj do opustitve njihovih grozodejstev in zločinov, saj so vendar vsa ta »revolucionarna« dejanja nasproti »razvoju zunanjih dogodkov« brez pomena. Toda preveč bi zahtevali od njih, če bi pričakovali tako doslednost. V svojem neodgovornem in zločinskem početju, ki ne pozna nobene mere in vage, nihajo samo med obema skrajnostima in se v svoji zmedeni agitaciji poslužujejo zdaj te, zdaj one, kakor jim to najbolje kaže, ne da bi se zavedali, kolikšno nezrelost s tem odkrivajo. Da je pri tem njih želja mati vseh njihovih pogledov v svet, je po sebi razumljivo.

Kaj je torej res: Ali je vse v tej vojni vihri odvisno samo od nas samih, kakor so to komunisti trdili še do pred kratkim, ali pa smo tudi mi odvisni le od zunanjih dogodkov in njihovega vpliva na naš položaj, kakor so začeli učiti kasneje? Po našem mnenju je resnica nekje med obema tema skrajnostima. Samo iskanje te resnice nam lahko odkrije tudi našo politično zrelost, ki se mora odražati samo **v treznem presojanju dogodkov, upoštevanju stvarnosti doma in zunaj, veri vase in zvestobi samim sebi, predvsem pa v usmerjanju narodnih stremljenj v skladu z občim razvojem okoli nas in uresničevanjem narodnih zahtev v skladu z zmožnostmi, ki nam jih splošni razvoj nudi.**

Politično zrel narod uveljavlja svoje zahteve vselej le v skladu z resničnimi možnostmi, pri čemer pomena svojega lastnega neposrednega vpliva na potek dogodkov niti ne podcenjuje, niti ne precenjuje. Nič ni »samo od nas odvisno«, kakor ni nič odvisno »samo od zunanjih činiteljev«. To je enostransko gledanje, ki malemu narodu samo škodi. Tudi mi smo kovači svoje usode, vendar le v toliko, v kolikor je od nas samih odvisno, ali se po svoji odločitvi želimo vskladiti z občim razvojem; od zunanjih činiteljev pa smo spet toliko odvisni, kolikor moramo zaradi resničnega zavarovanja svojih narodnih interesov navzven upoštevati tudi vse dogajanje izven nas.

Realistično narodno hotenje torej ne more biti v nasprotju z zunanjim dogajanjem, kakor ne more noben zunanji činitelj, v kolkor je realističen, nikdar mimo resničnega hotenja posameznih narodov. To je obče veljavna resnica, ki nam jo potrjuje tudi zgodovina. Vse drugo je le nezdravo in nezrelo nihanje med skrajnostmi, ki se slej ali prej izkaže narodu škodljivo. **Kolikor bolj bo zato naš narod svojo usodo sam koval (in kuje si jo sedaj predvsem s svojim odločnim odklanjanjem zanj pogubnega komunizma), pri tem kovanju pa obenem ne bo prezrl zunanjih okoliščin, ki jih mora v svoji trezni presoji imeti pred očmi, toliko bolj zreli bodo njegovi pogledi, tem varnejša njegova bodočnost in tem popolnejše zavarovanje njegovih narodnih interesov.** Tudi za narod velja, kar je Stritar zapisal o človeku: »Srce brez glave dela zmešnjave. Glava brez srca tudi ne velja. Srce in glava, ta je prava!«

A. S.

»Tudi vriskali so v bunkerjih!«

Komunistično poročilo o ponesrečenem poskusu tolovajskega napada na domobransko postojanko v Ribnici

Med komunističnim gradivom, ki je bilo zaplenjeno pri eni zadnjih očiščevalnih akcij na Dolenjskem, so našli tudi komunistično »uradno poročilo« o ponesrečenem poskusu tolovajskega napada na Ribnico v zadnjem tednu marca. Poročilo je sestavil »reporter VIII. brigade«, sopodpisal pa »brigadni« politkomisar. Iz njega odseva bolj prepričljivo, kakor bi to mogel opisati kateri koli protikomunist, kako visok borbeni duh preveva domobrance in kako se ob njem razbijajo vsi komunistični napadi, pa naj so izvedeni še s tako premočjo. Poročilo se glasi takole:

»štab VIII. SNOUB — Propagandni odsek — Položaj, 29. III. 1944.

Dne 26. t. m. so bili dopoldne v brigadi dolgi sestanki brigadnega komandnega kadra, kmalu popoldne pa se je isti podal med bataljone. Nekaj bo. Toda kje in kdaj, je bila zaenkrat še tajna. Po razporeditvi komandantov bataljonov in iz pogovorov, ki jih je bilo mogoče mimogrede ujeti, ni bilo težko uganiti, da nameravamo napasti sovražno postojanko v Ribnici.

Takoj po sončnem zahodu, ko je začelo zmrzovati blato, sta krenila I. in II. bataljon s štabom brigade v dolgi koloni po eden proti Ribnici. Med potjo smo čuli streljanje naših topov, ki so iskali elemente za nočno obstreljevanje.

Bilo je že popolnoma temno, ko smo se približali sovražni postojanki in jo v polkrogu obkolili. V največji tišini smo čakali topovskega ognja, ki je imel nalogo porušiti sovražne bunkarje in nam odpreti pot v postojanke. Kmalu so topovi začeli obstreljevati. To se je ponavljalo več ko pol ure, toda posameznih majhnih utrdb, ki jih je bilo mnogo in ki so se le malo videle iz nad zemlje, topništvo s polurnim rušenjem ni moglo pokončati, kar je imelo za **posledico, da niso mogli uspeti juriši, ki sta jih vršila naša bataljona.**

Prikovani na tla smo v hudem mrazu čakali konca topniškega ognja, komaj 100 m proč od bunkerjev. Bombaši so bili pripravljeni, da bodo vdrli proti bunkarjem in jih zasedli. Povelje za juriš je padlo, bombaši so se pognali naprej in se po najhujšem sovražnem ognju približevali. Toda 30 m pred bunkarji jih je zadržala bodeča žica, katere **niso mogli nikakor prekoračiti. Morali so se umakniti za hlode in stene gnojišč, od koder so se med medsebojnim ognjem razgovarjali s sovražniki. Komisar 3. čete jih je pozival, naj se vendar vdajo. In bunkerjev so posmehljivo odgovarjali, predbacivajoč nam najrazličnejša pomanjkanja, kakor pomanjkanje cigaret in olja za strojnice. Tudi vriskali so v bunkarjih.**

Ponovno v juriš! je bilo povelje. Bombaši niso premišljevali o nevarnostih, ki so jih čakale pri ponovnem podvigu. Šli so naprej z voljo, da dosežejo uspeh. **Toda bili so odbiti.** Vrnili so se na izhodno točko, kjer so drgetaje od mraza ponovno napravili juriš. Bilo je to ob štirih zjutraj, ko je bilo že precej jasno, da ne bomo mogli prodreti utrdb, sestavljenih iz desetih povezanih bunkerjev, ki so imeli toliko municije, da so sipali ogenj vso noč. **Vendar smo šli še v zadnji juriš, ki pa je tudi propadel. Potem smo se umaknili, ker se je začelo daniti.«**

*

Tako torej pravi poročilo komunističnega »brigadnega reporterja«, ki je gotovo skušal dogodke prikazati v čim bolj ugodni luči za »tolovajsko vojsko«. A tudi njegovo poročilo jasno kaže, da so komunisti doživeli hud poraz. Akcija proti domobranski postojanki v Ribnici je bila zamišljena v večjem obsegu, saj sta sodelovala pri njej kar dva tolovajska »bataljona« in jo je vodil sam »brigadni štab«. Na razpolago so imeli celo badoljevske topove, a kljub temu so se vsi komunistični napadi klaverno zrušili pred odločno obrambo domobranske posadke, tako da tolovaji niso mogli zavzeti niti enega bunkarja.

Še bolj značilno je v poročilu nehoteno priznanje o vedrem razpoloženju domobranskih borcev, ki so na komunistične pozive k predaji odgovarjali samo s posmehom in fantovskim vriskanjem, še bolj učinkovito pa nato s puškami in strojnicami. Kronika tolovajskega »osvobojevanja« je morala tako zabeležiti nov poraz. Ribnica pa je v njej dobila še eno črno pико.

Zaklonišča morajo biti prvenstveno v kletnih prostorih, kjer je največja varnost zlasti tudi proti zračnemu pritisku. Le kjer to ni mogoče, je treba kot zasilno zaklonišče urediti prostore nad zemljo. Nikaka varnost pa seveda ni podana v vežah ali pritličnih prostorih. Če niso kot zaklonišče prirejena in zavarovana.

Socialna pomoč

Iz pisarne odbora za »Socialno pomoč« smo prejeli:

Truden Aleksander je daroval v počastitev spomina blagopokojne gospe Schiffer za Socialno pomoč 500 lir.

Za informacije glede »Socialne pomoči« kličite: **47-57! Prostori »Socialne pomoči«** so na Gosposvetski cesti 2/I. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod ‚Socialna pomoč', ček. račun 16.580«!

Obvestila Slovenskega Rdečega križa

Paketi za Dachau. Ker se internirani preseljujejo iz Dachaua drugam, ne sprejemamo do nadaljnjega paketov za to taborišče. Kdor je v četrtek 13. t. m. oddal paket za Dachau, naj pride čim prej ponj.

Zahvale. Slovenskemu Rdečemu križu so darovali: gg. Verovšek Jurij, veletrgovec z železnino, 300 lir, namestu velikonočnih čestitk prijateljem in znancem; Kunstelj Tone 300 lir namestu venca na grob blagopokojne gg. Milene Todorovič-Rekar; Mr. R. Sušnik, lekarnar, 200 lir namestu cvetja na krsto blagopokojnega sod. nadsvetnika v p. Leopolda Žužka. Vsem prisrčna hvala!

Nakaznice za kurivo za domačinstva

Pokrajinski gospodarski svet je zaključil razdelitev nakaznic za kurivo za kurilno dobo 1944/45 trgovcem s kurivom. Glavarji domačinstev so pozivajo, da dvignejo nakaznice za svoja domačinstva pri trgovcu, pri katerem so bili vložili prijavo za nakazilo kuriva, in sicer **najkasneje do vključno četrtka 20. aprila. Nakaznice, ki do 20. aprila ne bodo dvignjene, zapadejo.** Domačinstva, ki so oddala nepopolne ali sumljive prijavnice, prejmejo nakaznice šele potem, ko bodo vse potrebne poizvedbe in ugotovitve zaključene. Pri prevzemu nakaznic je predložiti trgovcu potrdilo o pravilni prijavi in **osebno izkaznico glavarja domačinstva.** Ker se kontingent in dovoz premoga in drv od meseca do meseca izpreminja, se na mesečnih odrezkih nakaznic količina premoga in drv ne more vnaprej označiti, temveč se bo od meseca do meseca objavljala v časopisju. Taksa za celoletno nakaznico za domačinstva skupin A znaša 5 lir, za nakaznico skupin B 7 lir in za nakaznico skupin C 8 lir ter se plača trgovcu ob prevzemu nakaznice. Opozarjajo se vsi potrošniki, da **se vrši stroga kontrola** in se bodo v primeru, če je kdo podal za eno in isto stanovanje prijave pri raznih trgovcih, **nakaznice razveljavile in zadeva prijavila sodišču.**

Oddaja pnevmatik

V smislu naredbe šefa pokrajinske uprave VIII. št. 1152/2 z dne 17. marca 1944 (Služ. list št. 39/20 ex 1944) se morajo oddati dne 18. aprila 1944 od 14. do 16. ure pnevmatike (plašči in zračnice) velikosti 500 × 16 **(ter manjše ali večje, če so od istega avtomobila).** Pri oddaji je treba navesti navesti evidenčno (LB) številko prizadetega motornega vozila.

Oddajo se pnevmatike tudi od vozil, ki so bila osigurana (rezervirana — »sichergestellt«) po viš. SS. in policijskem vodji v XVIII. obrambnem okrožju — vodilni štab za pobijanje tolp.

Kraj oddaje: Javna skladišča, Ljubljana Ciril Metodova (bivša Tyrševa) štev. 33, skladišče 10.

Za pnevmatike drugih dimenzij bodo sledili slični pozivi.

Boljševiške metode so ostale nezpremenjene

Lvov, 13. apr. V teh dneh so sovjetske čete prvič po letu 1941 zopet zasedle nekatere galicijske okraje, v katerih bivajo Poljaki. Zadnje nemške protiakcije, ki so vrgle boljševike nazaj, so ustvarile možnost za pridobitev zanimivega gradiva o njihovem obnašanju in postopanju s poljskim in ukrajinskim prebivalstvom. O vsem tem poroča sedaj poljski tisk v generalni guberniji.

Razmerje boljševikov do Poljakov, ki se ga v Galiciji še dobro spominjajo iz let 1939—1941, se ni prav nič izpremenilo. Očividci so izpovedali, da so se že pričele številne nove deportacije poljskih rodbin v notranjost Sovjetske zveze. Boljševiki so posebno divji proti duhovnikom. Iz vseh delov vzhodnogalicijskega obrobnega področja javljajo o primerih zverinskih sovjetskih zločinov nad življenji in imovino duhovnikov.

Po vzorcu galicijske zasedbe iz l. 1939 so boljševiki takoj po svojem prihodu pričeli obsežne prisilne deportacije poljskih rodbin v notranjost Sovjetske zveze. Iz okraja Toporova so v nekaj dneh odpeljali na prisilno delo v Sibirijo 50 rodbin, bili pa so zgolj otroci, žene in možje nad 60 let starosti, ker so može od 15 do 60 let takoj poklicali v vojaško službo.

Nadalje so boljševiki na naravnost nepojmljiv način izropali prebivalstvo v zasedenih pokrajinah. Ne glede na kakršne koli pomisleke so pobrali ljudem vse, celo čevlje in obleko s telesa. Zlasti so se vojaki rdeče armade zanimali za zimske obleke, predvsem kožuhe in podložena oblačila. Tudi ženske so morale oddati svoje zimske plašče in podobne stvari. Vse žito je bilo skupno z zalogami, ki so si jih napravili kmetje za pomladansko obdelavo polja, takoj zaplenjeno. Boljševiki so kmetom vzeli živino in jo oddali v takoj osnovane kolhoze.

V vasi Huciska pri Brodih so se ob prihodu rdečearmejcev v vas razlegali pol ure bolestni kriki nesrečnih žrtev boljševizma ter v nebo vpijoče jokanje njihovih žena in otrok. Boljševiki so baje izjavili, da bodo s Poljaki že še obračunali.

Mnenje nevtralcev o Hullovih zahtevah

Bern, 13. apr. Glavni urednik »Basler Nachrichten« se bavi z »opozorilom«, ki ga je Hull naslovil nevtralcem, in piše: Rdeča nit, ki se vleče skozi vsa izvajanja severnoameriškega zunanjega ministra, predstavlja nauk, naj se nevtralnost ravna po konjunkturi, oziroma, da mora tako sploh biti. Dokler so nasprotniki Zedinjenih držav lahko resno ogražali nevtralce, jim je bilo marsikaj dovoljeno, danes pa so se razmere izpremenile. Cordell Hull dopušča nevtralcem presenetljivo mnogo za dobo, ko so bili —, po njegovem mnenju — ogroženi, saj vključuje v svoje toleriranje celo dopustitev nemškega vohunskega delovanja. Tozadevno je »bolj nevtralen kakor najbolj korektni nevtralci«, ki zasledujejo vohunstvo tujih sil na svojem ozemlju ne glede na to, ali ga izvajajo v prid trenutno nevarni ali manj nevarni stranki; kajti vohunstvo v škodo kake bojujoče se države krši mednarodno pravo. Nevtralci — govorimo vedno o poštenih nevtralcih — imajo namreč glede svojih odnosov do bojujočih se sil tudi svojo »rdečo nit«, in to je prav mednarodno pravo.

Amsterdam, 13. apr. Reuter javlja iz Carigrada, da sta britanska in ameriška vlada poslali Turčiji skupno noto o turškem trgovinskem prometu z Nemčijo in z deželami, ki jih je zasedla os. Eržkone vsebuje nota zahtevo, naj Turčija ustavi svoje trgovinske odnose z osjo.

Carigrad, 14. apr. Hullov govor, piše »Džumburijet«, ni napravil pri nevtralcih dobrega vtisa, saj ves govor izzveneva v prikrito grožnjo. Ideja o pravu, neodvisnosti in suverenosti narodov, ki jo sedaj omenja angloameriški tisk, ni v skladu niti z Rooseveltovimi izjavami o tako zvanih »štirih svoboščinah«, niti s statutom atlantske listine, pač pa smo nasprotno pred zavezniškim pritiskom, ki grozi z blokado vseh držav, ki ne bodo prekinile trgovskega prometa z Nemčijo. **Takšen postopek pa nasprotuje vsem načelom mednarodnega prava.**

Kriza grške begunske „vlade"

Stockholm, 13. apr. Bivši grški kralj Jurij je prispel v Kairo. Zaradi krize v svoji begunski »vladi« je imel številne posvete.

Konec stavke v angleških premogovnikih

Stockholm, 12. apr. Po večtedenski stavki, ki je povzročila težko škodo v angleškem gospodarstvu, je v torek večina yorkshirskih premogovnikov pričela zopet obratovati. Računajo, da bo v sredo vse delavstvo že delalo.

Uničevanje tolovajev

Berlin, 12. apr. Kljub viharjem in pomladanskim poplavam so nemške in zavezniške čete uspešno nadaljevale uničevanje komunističnih tolp na zapadnem Balkanu. Sovražnik je na področju ene same armade v enem dnevu izgubil 392 padlih, 200 ujetnikov in nad 300 ranjencev, čete so v boju zaplenile en gorski top, kakih sto pušk, več strojnic, številne konje, opremo oskrbovalne komore in mnogo sanitetnega materijala.

Berlin, 12. apr. Komunistične tolpe so poizkušale v južni Črni gori napasti razne kraje ob važni cesti, nemške čete pa so jih skupno z domačini črnogorskimi oddelki odbile. Tolovaji so med prazniki izgubili 132 padlih.

Voditelja upornikov v San Salvadoru ustreljena

Madrid, 13. apr. »EFE« javlja iz San Salvadora, da sta bila voditelja uporniškega gibanja proti vladi general Alfonso Marroquin in polkovnik Tito Calvo ustreljena. Navzlic navidezno vzpostavljenemu miru je predsednik odredil obsedno stanje v vsem San Salvadoru.

Zahteve Stalinovega „patrijarha"

Reuterjeva agencija je objavila članek tako imenovanega moskovskega »patrijarha« Sergeja, ki je spisal napad na papeža pod naslovom: »Ali je papež Kristov namestnik na zemlji?« Članek silovito napada papeža in dokazuje, da ne sme biti nobenega posredovalca med Kristom in cerkvijo. Sergej zahteva naj se vse cerkve zedinijo, in sicer ne pod kakim Kristovim namestnikom, marveč pod predsednikom svetovnega koncila škofov. Patrijarh po milosti Stalina je pri tem samo pozabil dostaviti, da bi se v takem primeru morali odpraviti krščanski simboli ter nadomestiti s sovjetsko zvezdo, kajti taka nova »cerkev« bi bila popolnoma odvisna od Kremlja ter bi dobivala navodila naravnost od kominterne.

Kolovrate v roke!

Pri obnovi naših opustošenih in obubožanih krajev sta obleka in perilo zelo važno poglavje. Treba bo poseči prve čase zopet po domačem predivu in tkivu.

Volno domačih ovac bo treba doma predelati, da se bo dobila trpežna preja za pletenje raznih pletenin, predvsem delovnih jop in zimskih nogavic. Zato naj povsod po deželi goje čim več ovac. Tudi staro tvorivo je uporabno. Stare nogavice je treba dobro oprati, sparati in pregredešati, pa se dobi zopet material za prejo. Celo staro sukno se premeša in lahko predela z drugim materialom za uporabno prejo. Za mešanje se lahko uporablja tudi umetno predivo, ki je sicer manj trpežno, pa vendar zelo dobro uporabno.

Za predelavo materiala služita dve pripravi, gredeše in kolovrat. Svoj čas je vse predlo po deželi in po mestih in domači tkalci so imeli vedno dosti dela. Kasneje se je pa razvila tekstilna industrija do takšnih mej, da je bil omogočen nakup tkanin tudi najrevnejšim. Danes je to nemogoče in bo tudi še po vojni precej časa onemogočeno redno delo tekstilnih tovarn. Zato mora vsakdo gledati, da si pomaga kakor ve in zna, da se obleče.

Da seznanimo naše žene in dekleta s tem koristnim delom, je dana zdaj možnost pouka vsem, ki se zanimajo za to, na Zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani, Dolenjska cesta 23. Tam se vrši pouk v predenju in predelavi raznega materiala ob ponedeljkih, torkih, sredah in petkih dopoldne od 8.—12. ure. Na razpolago so novi kolovrati in vse druge priprave. Dana je tudi možnost zaposlitve po dovoljno doseženi spretnosti predenja. Prijave sprejema uprava zavoda dnevno od 10.—12. ure.

Gospodarstvo

Rastoča samooskrba Belgije

Poleg Švice, ki je v teku sedanje vojne povečala skupno obdelano površino od 180 tisoč na 350.000 ha, beleži v Evropi Belgija podobne uspehe v prizadevanju, doseči čim večjo samooskrbo v pogledu živil.

Pred sedanjo vojno je Belgija pridelala krušnega žita le za dvo- do trimesečno oskrbo prebivalstva, vse ostalo žito je morala uvažati iz prekomorskih dežel. V še večji meri je bila navezana na uvoz krmilnega žita. Od leta 1940. pa je Belgija navezana zgolj na lastno proizvodnjo in na uvoz iz ostalih evropskih dežel, ker je uvoz iz prekomorskih dežel onemogočen. Z nemško pomočjo in pod nemškim vodstvom se je v teh vojnih letih kmetijska proizvodnja v izrednem obsegu povečala, in to navzlic temu, da je Belgija najbolj gosto naseljena dežela Evrope in da je imela že pred vojno le malo neobdelane zemlje. Prizadevanja za povečanje kmetijske proizvodnje so šla v dveh smereh. Na eni strani je uspelo občutno povečati obdelano površino, na drugi strani pa so bili doseženi znatni uspehi pri intenziviranju proizvodnje.

Površina posevkov krušnega žita je znašala leta 1940. komaj 270.000 ha, naslednje leto se je dvignila na 314.000 ha, leta 1942. na 344.000 ha in lani na 374.000 ha. Ker se je povečal tudi hektarski donos bo Belgija v letu 1943-44 lahko krila z lastno proizvodnjo 10-mesečno potrošnjo krušnega žita. Uvoz žita, ki je znašal pred vojno okrog 1.6 milijona ton, se je že leta 1942 zmanjšal na 110.000 ton, lani pa je nadalje nazadoval. Od leta 1940. je potrošnja moke in kruha v Belgiji racionirana. Povečana proizvodnja je pred meseci omogočila zvišanje dnevnega obroka kruha od 150 na 250 gr.

Tudi ostala kmetijska proizvodnja se je bistveno dvignila. S krompirjem posajena površina, ki je znašala leta 1940 77.000 ha, je lani narasla na 115.000 ha. Krmilnega žita pred vojno Belgija skoro ni pridelovala, lani pa je znašala samo z ječmenom posejana površina 77.000 ha (nasproti 31.000 ha pred dvema letoma). Tudi oljaric Belgija pred vojno ni pridelovala, lani pa so v Belgiji pridobili iz doma pridelanih oljnih semen že 24.000 ton olja. Pridelovanje oljaric bodo po načrtu povečali in bo letos površina posevkov oljaric dosegla 50.000 ha. Povečano pridelovanje oljaric je vrhu tega zboljšalo rezerve krme za belgijsko živinorejo, kajti oljne pogače so prvovrstno močno krmilo za živino.

v—e jzouannrzoaovkBFSKPBFSKPZFSKK

GOSPODARSKE VESTI

= **Stanje nemške Reichsbanke.** Izkaz nemške Reichsbanke z dne 31. marca t. l. zaznamuje povečanje portfelja menic, čekov in zakladnih menic na 40.38 milijarde mark (lani ob koncu marca 27.87), pri istočasnem povečanju obtoka bankovcev na 33.80 milijarde mark (24.7 milijarde).

= **Italijanska dobroimetja v Albaniji.** Albanski listi poročajo, da so v teku pogajanja za oprostitev italijanskih dobroimetij pri Albanski narodni banki. Oprostitev teh dobroimetij, ki znašajo okrog 90 milijonov albanskih frankov, je seveda tesno povezana z enakim deblokiranjem albanskih dobroimetij v Italiji. Nadalje poročajo iz Tirane, da je albanski gospodarski minister predložil zakonski načrt o zopetni vzpostavitvi Državne agrarne banke. Ta zavod je leta 1939. po italijanski zasedbi prevzel italijanski zavod Banca di Napoli. Po zakonskem načrtu bo moral zavod Banca di Napoli izročiti vse premoženje Državne agrarne banke z vsem čistim dobičkom, ki je bil zabeležen od leta 1939. Obnovljena Državna agrarna banka bo imela izključno pravico dajanja posojil kmetom.

= **Novci iz kositra na Japonskem.** Odkar je Japonska zasedla Nizozemsko Indijo, Malajo in Birmo, kjer se pridobiva največji del svetovne proizvodnje kositra, je zlasti v Zedinjenih državah in Veliki Britaniji nastopilo občutno pomanjkanje kositra. Zato pa ima sedaj Japonska na razpolago več kositra kakor ga potrebuje. V tem pogledu je značilen sklep japonskega finančnega ministrstva, po katerem bodo v bodoče kovali drobiž po 1, 5 in 10 senov iz kositra, ki mu bodo dodali le nekaj bakra, da bo zlitina trša. Doslej so izdelovali te novce iz aluminija, ki pa je danes nujno potreben za industrijo letal.

Dva rodbinska jubileja

Zlato poroko praznujeta danes, 15. t. m., znana in priljubljena zakonca s Poljanske ceste št. 48, hišni posestnik in strojevodja v pok. **Ivan Grum** in žena **Marijana.** K lepemu jubileju iskreno častitamo in želimo, da bi uživala še mnogo zdravja in sreče v krogu svojih hčera in sinov, vnukinj in vnukov, pa tudi v veselje in korist svojim bližnjim.

* * *

Polstoletnico rojstva obhaja na današnjo soboto znani vrtnarski mojster in posestnik **Ivan Bizovičar** v ljubljanskem Trnovem. Z velikim strokovnim znanjem in neumorno marljivostjo si je pridobil sloves izvrstnega vrtnarja tako med svojimi stanovskimi tovariši kakor tudi med ostalim občinstvom. V svetovni vojni je bil pri Gorici težko ranjen in je postal invalid, kar pa ga pri njegovem vestnem delu prav nič ne ovira.

Jubilant je tudi dober in navdušen pevec in zato v vsaki družbi dobrodošel gost. Je član trnovskega cerkvenega pevskega zbora, agilno pa se je udejstvoval tudi v bivši Zvezi bojevnikov iz svetovne vojne.

Ob njegovem življenjskem jubileju, ki ga obhaja ob strani zgledne življenjske družice, svoje žene, mu iskreno čestitajo vsi njegovi prijatelji in znanci, pevci in bivši bojevniki z najtoplejšimi željami, da bi mu bilo naklonjenih še mnogo desetletij zdravja in zadovoljstva.

Ob vsakem alarmu vzemite s seboj v zaklonišče prtljago in potrebščine, ki jih boste v resnem primeru potrebovali. Pri tem boste tudi lahko ugotovili, ali je sploh za vse ljudi, opremo in prtljago v zaklonišču zadosti prostora, zraka, vode, sedežev, ležišč itd.

Kronika

* **General Falk je umrl.** V Berlinu je umrl 88 letni general Adalbert von Falk, ki se je v prvi svetovni vojni odlikoval v bitki pri Tannenbergu. Pokojnik je bil svoj čas nadzornik vseh nemških vojnih zavodov.

* **Smrt junaškega letalskega stotnika.** Po sestrelitvi 108 sovražnih letal je padel v zračnem boju stotnik nemške vojske Emil Bitsch, ki je bil od začetka vojne proti Sovjetski zvezi na vzhodnem bojišču, kjer je neštetokrat dokazal svojo žilavost. Po smrti je Führer odlikoval Bitscha z viteškim križcem železnega križa.

* **Rumunsko odlikovanje prof. Sauerbrucha.** Znanemu nemškemu kirurgu prof. Sauerbruchu je podelil rumunski kralj Mihael odlikovanje kraljice Marije I. razreda za srečno izvršeni posežek na njem.

* **Najdena knjižnica.** Slovita grška zosimejska knjižnica, ki je veljala zadnja leta za izgubljeno, je bila zdaj odkrita v Janini. Knjižnica obsega 6000 zvezkov ter so jo našli v neki kleti na robu Janine, kjer je vlaga napravila velikansko škodo na knjigah in rokopisih.

* **Eno leto medicinske fakultete v Solunu.** Na univerzi v Solunu so pred kratkim obhajali prvo obletnico ustanovitve medicinske fakultete.

* **Novi policijski ravnatelj v Sofiji.** Dimitrij Tokolov, dosedanji poveljnik sofijskega okrožja, je bil imenovan za novega policijskega ravnatelja v Sofiji. Njegovo dosedanje mesto ja zasedel dosedanji prefekt Sofije Kozarov.

* **Nove cene za časopisje na Grškem.** V nemških listih beremo, da ze bila zvišana cena za posamezen izvod grških dnevnikov na 15.000 drahem.

Med najlepše slovenske romane

spada gotovo Jurčičev Deseti brat z Vavpotičevimi ilustracijami, ki ga ni mogoče več kupiti.

Nič pa ne bo zaostajal za tem Jurčičev roman Cvet in sad, *ki spada med najbolj zrela njegova dela. Tega prireja Zimska pomoč kot knjižno darilo za svojo ljudsko in bibliofilsko tombolo. Knjiga bo tiskana le v toliko izvodih, kolikor jih bo treba za knjižne nagrade. Ilustriral jo bo mojster akad. slikar* S. Šantel. *To bo zelo iskana knjižna redkost.*

Ljubitelji knjig in Jurčičevi častilci, ki so želeli pohiteti ob pisateljevi rojstni stoletnici na njegov dom, pa jim dogodki tega niso dopustili, se bodo našemu velikemu mojstru besede oddolžili tako, da bodo z nakupom tombolskih tablic omogočili ponovno izdajo romana.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Za vedno je zapustila svojce ga. **Rezika Slavikova.** Za njo žalujejo soprog dr. Matija in številno drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo pokojnico spremili v soboto ob 15.30 iz kapelice sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Preminula je gdč. **Danica Škafarjeva,** hčerka ugledne Škafarjeve družine z Rimske ceste. Za njo žalujejo starši, sestri in brat. Pogreb blage rajnke bo v nedeljo ob 16.30 iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — V častitljivi starosti 80 let je umrla ga. **Fanika Gašperinova.** Na zadnji poti jo bodo spremili v soboto ob 16 iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Nenadno je preminul v 67. letu starosti inspektor finančne kontrole v pokoju g. **Anton Muc.** Zapustil je soprogo Avrelijo, roj. Roš, hčerko Božo, por. Koser, sinove Dušana, Miloša in Cirila ter številno drugo sorodstvo. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Dvanajsti tečaj za pomočnice za hišno prvo pomoč** ob letalskem napadu se prične v ponedeljek, 17. aprila od 17.30 do 19. Predavanja bodo v sejni dvorani mestnega poglavarstva, dohod poleg prodajalne mestne elektrarne. K tečaju naj pridejo vse za hišno zaščito prijavljene gospe in gospodične, ki so se prijavile do 10. aprila. One udeleženke tega tečaja, ki bi bile po 17.30 še zaposlene, naj prosijo svoje delodajalce, da jim omogočijo za te dni prihod k predavanjem o pravem času. Predavanja se prično točno ob določeni uri.

u— **Praktični tečaji o prvi pomoči za pomočnice za hišno prvo pomoč,** ki so že napravile teoretični del tečaja, bodo od 24. aprila dalje ter bo natančen razpored objavljen v prihodnji petkovi številki. Hišni gospodarji in hišni starešine, ki še niso prijavili pomočnic za hišno prvo pomoč, naj to čimprej store, ker bodo ti tečaji v najkrajšem času zaključeni.

u— **Razpis mest za honorarne telovadne učitelje(ice).** Pokrajinska uprava razpisuje več mest pomožnih honorarnih telovadnih učiteljev(ic) na meščanskih, srednjih in strokovnih šolah v Ljubljani. Sprejeti prosilci(ke) bodo najprej obiskovali nekajdnevni telesnovzgojni tečaj, da se izpopolnijo v samostojnem vodstvu šolske telovadbe. Službena mesta nastopijo s 1. majem t. l. Pogoji za sprejem so naslednji: vsaj nižji tečajni izpit (izpričevalo), starostna doba 20—40 let (krstni list) in opis dosedanjega praktičnega udejstvovanja na telesnovzgojnem polju. Prošnje naj se vložе pri prosvetnem oddelku pokrajinske uprave (soba štev. 5) najkasneje do 20. aprila t. l.

Umetniška razstava

v galeriji Obersnel

samo še danes in jutri.

u— **Prodaja blaga na oblačilne izkaznice.** Javljeno nam je bilo, da so se v prometu pojavile ponarejene točke oblačilnih izkaznic, zato opozarjamo vse trgovce, da morajo pri prodaji blaga na oblačilne izkaznice vsakokrat brezpogojno zahtevati od kupca oblačilno izkaznico ter sami odrezati odgovarjajoče točke, ne pa se zadovoljiti z že odrezanimi točkami. **Združenje trgovcev.**

u— **Izpiranje ulic naj se opravi brez poplavljanja kleti.** Naprošeni smo za objavo naslednje prošnje, oziroma opozorila: Doslej se je že nekajkrat pripetilo, da so mestni uslužbenci pri izpiranju cestišča zaradi nepazljivosti ali celo kljub opozorilu, naj tega ne delajo, nabrizgali toliko vode v odprta kletna okna, da je v kleti stala voda in namočila drva, zaboje in druge stvari. Razen tega večkrat obrizgajo izložbena okna in vrata trgovin, s čimer se stvari kvarijo. Na pritožbe dobe lastniki odgovor, da je to samo čista voda, ki pač nič ne škodi. Smatramo, da se dajo take nevšečnosti z malo več pazljivosti preprečiti da ne bo vzroka za nadaljnje pritožbe.

u— **Zahvala.** V počastitev spomina blagopokojne gospe Pirnat Josipine je neimenovana darovala zavodu za novotvorbe Josipa Cholewe znesek 500 lir. Uprava se neimenovani darovalki v imenu svojih bolnikov najiskreneje zahvaljuje.

u— **Sv. maša zadušnica za pok. Francem Burgerjem,** uradnikom banke Slavije, se bo darovala v ponedeljek 17. t. m. ob pol osmih v trnovski cerkvi.

u— **Učite se strojepisja! Praktično znanje, potrebno v vsakem zasebnem ali javnem poklicu.** Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji (dnevni in večerni) pričenjajo 15., 17. in 18. aprila. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Moderna strojepisnica, desetprstna metoda. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekte daje: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Nesreče.** V Ljubljani in okolici se je zadnje dni primerilo spet več nesreč, izmed katerih je bilo nekaj tako občutnih, da so morali prizadeti iskati zdravniško pomoč v ljubljanski bolnišnici. Z drevesa je padla in dobila notranje poškodbe 65 letna posetnica Marija Novakova z Iga; 63 letna gospodinja Štefanija Gergoletova iz Ljubljane se je pri padcu poškodovala na glavi; desnico si je zlomil pri padcu 7 letni sin železničarja Miroslav Skubic iz Ljubljane; dveletna hčerka natakarja Ljubica Povšetova je padla in si zlomila desno nogo; 9 letnemu sinu zidarja Josipu Reparju z Rudnika pa je padla na glavo opeka.

u— **Kurjača za stabilni parni kotel** nujno potrebuje mestni vodovod ter naj se interesenti zglase v II. nadstropju v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10 med 8. in 9. uro.

NAROČITE SE NA ROMANE

DK

DOBRE KNJIGE

Z Gorenjskega

Zabavna predstava v Kranju. V Kranju so imeli te dni prireditev veselega značaja, na kateri je izvajala razne plese plesna skupina Sivana, nastopala je pa tudi komičarka Gurga Sauerjeva s partnerjem Tiborjem Gogotzkim, groteskni komik Laube in Marion Stanglova, ki je zapela nekaj izbranih pesmi.

Prireditev v Tržiču. V novi kinematografski dvorani v Tržiču je priredila organizacija Moč po radosti varjetejski večer s pestrim sporedom, ki je poslušalce zelo zadovoljil.

Iz koroške sodne službe. Za sodnega svetnika v Velikovcu je bil imenovan doktor Oton Dežman iz Celovca.

Rojstva in smrti v Preddvoru. Meseca marca so zabeležili v Preddvoru pri Kranju 8 rojstev. Narodilo se je 5 dečkov in 3 deklice. V istem času so umrle štiri osebe. V prvem četrtletju letošnjega leta se je narodilo v Preddvoru 16 otrok, umrlo pa je 26 oseb.

Nesreča v gozdu. Vojak Anton Arnež iz Preddvora pri Kranju je prišel nedavno domov na dopust ter se je podal v gozd sekat drva. Pri podiranju dreves pa se je ponesrečil ter so ga morali z rešilnim avtomobilom odpeljati v bolnišnico.

Nesreča pod plugom. Pri oranju na polju je prišel pod plug 59 letni dninar Peter Vidrih iz Celovca. Plug je nesrečniku odtrgal nogo, tako da so ga morali prenesti v bolnišnico.

S Štajerskega

Smrt mariborskega rojaka na Dunaju. Na neki dunajski kliniki je umrl na velikonočno nedeljo po daljšem trpljenju obratni vodja dunajske plinarne generalni direktor ing. Ernst Schebert. Pokojnik se je narodil leta 1893 v Mariboru ter študiral v Gradcu elektrotehniko, strojno inženjerstvo in narodno gospodarstvo. V svetovni vojni se je boril na ruskem, srbskem in italijanskem bojišču. Nekaj časa je bil asistent na tehnični visoki šoli v Berlinu, potem je dobil namestitev pri štajerski elektrarni, pozneje je bil imenovan za ravnatelja elektrarne v Gradcu, nato je odšel predavat o elektriki na montanistično visoko šolo v Leoben, meseca marca 1940 pa je prevzel vodstvo plinarne na Dunaju.

Odlikovanja. Desetar Adolf Hauptmann iz Trbovelj in desetar Karel Pirnat iz Zagorja sta bila odlikovana z železnim križcem 2. razreda.

Nesreče in nezgode. 34 letni železničar Otmar Obran iz Maribora je prišel med odbijače vagona, ki so mu zmečkali želodec. — Pri streljanju z možnarji se je poškodoval na očeh 15 letni Konrad Roškar. — S kolesa je padel ter se poškodoval na nogi, na desnem očesu in na hrbtu 58 letni Julij Kuder iz Maribora. — 12 letni Franc Kurbus je padel in si zlomil desno nogo. — 57 letnega Franca Robiča iz Račja je podrla krava ter ga osuvala po zgornjem životu. — Pri streljanju z možnarjem si je poškodoval levo roko 31 letni Franc Beloglavec. Vsi poškodovanci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Deset zapovedi o vedenju v zaklonišči

1. **Ohranite mir in red!**
2. **Vsak naj bo pripravljen, da pomaga drugim.**
3. **Kajenje je prepovedano.**
4. **Vedno je treba imeti obzir do mater z majhnimi otroki, do starejših in bolehnih oseb.**
5. **Živali ne smeš jemati v zaklonišče.**
6. **Otroške vozičke pustite zunaj zaklonišča!**
7. **Vsakdo naj ima pripravljeno žepno svetilko.**
8. **Ne pozabite zaklonišče prtljage.**
9. **Odredbam rediteljske službe se mora vsakdo brezpogojno pokoriti. Kdor se zoperstavlja, bo zapoden iz zaklonišča, oziroma kaznovan.**
10. **Pravilno vedenje vsakega posameznika varuje občestvo pred škodo.**

Pesek za gašenje za primer letalskega napada vzemite brezplačno iz deponij ob cestah. Te deponije so označene z napisom »Požarni pesek«

Iz Trsta

Prijave oseb iz zasedenih pokrajin. V smislu objave tržaške prefekture se morajo vse osebe, rojene v pokrajinah, zasedenih po sovražniku, ki so začasno zaposlene v Trstu ali ki so bile priseljene v Trst, javiti v preselitvenem uradu v Manzonijevi ulici, kjer morajo sporočiti svoje osebne podatke z navedbo sedanjega stanovanja.

100.000 lir za tržaške žrtve bombnega napada. Prefekt tržaške pokrajine je nakazal prefektovemu komisarju v Tržiču znesek 100.000 lir v prid osebam, ki so bile prizadete zaradi sovražnih bombnih napadov na Tržič.

Poletni izpiti na tržaškem vseučilišču. Rektorat tržaškega vseučilišča objavlja, da je treba v času do 30. aprila predložiti prijavo za polaganje izpitov v poletnem roku akademskega leta 1943/44. Zadevne prošnje sprejema tajništvo tržaškega vseučilišča. Prošnje za rigoroze je vložiti do 25. maja.

Cerkvena glasba na Montuci. Na velikonočno nedeljo so izvajali med slovesnim cerkvenim opravilom v kapucinski cerkvi na Montuci pod vodstvom orgelskega mojstra Jožefa Herlopa izbrane skladbe cerkvenega značaja. Sodelovali so lirična sopranistka Conceta Furlani Fonda, dramska sopranistka Neda Manlič in violinistka Marjeta Coglievina.

Gasilec žrtev karambola dveh avtokarjev. 51 letni gasilec Olivij Zamperlo iz Prezljeve ulice 9 je bil na potu k osrednji ribarnici. Ko je pridrvel mimo avtokar tvrdke Drioli, je Zamperlo zaprosil šoferja, naj ga pusti na vozilo. Gasilec pa ni prisedel k šoferju, temveč je ostal na stopnišču. V Mazzinijevi ulici v višini ulice Sv. Lazarja pa je zavozil avtokar v drugo vozilo, ki se je pojavilo izza vogala. Pri karambolu je priletel nesrečni gasilec na tla in obležal z zlomljeno levo nogo in občutnimi poškodbami na glavi. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico.

Nesreča na Proseku. 18 letni delavec Sadin Coen, ki stanuje na Goldonijevem trgu v Trstu, je šel na delo na Prošek. Med vožnjo je padel z voza in si zlomil levo nogo. Ponesrečenega delavca so prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer se zdravijo tudi 48 letni mehanik Romeo Gorjan iz Istrske ulice 16, ki mu je kovinski drobec ranil desno oko, nadalje 41 letni Josip Stelko, ki je padel pri Bujah z avtokarja in si zlomil levo ključnico, ter 53 letna Roza Zelko iz Črispijeve ulice 3, ki se je ranila v nekem obratu v Broletu na levici.

Iz Gorice

Ponesrečenci. 16 letni pekovski pomočnik S. Žbogar, ki stanuje na Placuti, je priletel s kolesom v zid. Obležal je s številnimi poškodbami po vsem telesu. — 40 letna gospa A. se je peljala na kolesu po Korzu. V bližini gledališke kavarne jo je povozil neki motociklist. Povoženka ima precejšnje poškodbe. — 75 letni Josip Kartan iz Gorice je bil zaposlen v gozdu, kjer mu je desna noga zmrznila. Zatekel se je v goriško bolnišnico in so mu morali amputirati levo nogo. — 68 letni inž. Hermenegild Manzini si je porezal levico. — Levico si je poškodoval 10 letni A. Čampa iz Štandreža. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici.

Nasilen in nadležen je bil 34 letni Božidar Cona, ko se je vračal z vlakom v Gorico. Med vožnjo je zaradi vinjenosti postal tako siten, da so nazadnje morali interventirati organi javnega reda, ki so ga spravili v zapore, kjer si je preko noči lahko ohladil svojo vročo kri. Ovaden je bil pristojni sodni oblasti zaradi nasilnega vedenja.

Obsojen, ker je kradel vojaški oves. V lanskem decembru so našli v stanovanju 60letnega Alojzija Draščka iz Gorice, stanujočega v Svetogorski ulici 37, razne predmete, ki so pripadali vojaški upravi. Med drugim so našli tudi vrečo ovsa, o katerem je dejal, da ga je zbral s pometanjem na nekem dvorišču, kjer so se bili utaborili vojaki. Pri zaslišavanju je Drašček priznal, da je prodal dve vreči ovsa (150 kg) po 2.50 lir kg, razen tega je prodal ojnico vojaškega voza gostilničarju Francu Čubeju. Pred goriškim sodiščem je bil Drašček obsojen na 2 meseca zapora in 500 lir globe.

Beležnica

KOLEDAR:

Sobota, 15. aprila: Helena.

DANAŠNJE PRIREDITVE:

Kino Matica: Nenavadni dvoboj.
Kino Sloga: Ura slabosti.
Kino Union: Ljubosumnost.

DEŽURNE LEKARNE:

Danes: Dr. Kmet, Ciril-Metoda. **Mr.** Trnkoczy ded., Mestni trg 4. **Mr. Ustar,** Šenlenburgova ul. 7.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA:

Sobota, 15. aprila, ob 18: **Razbiti vrč. Red Sobota.**

Nedelja, 16. aprila, ob 18: **Azazel.** Izven. Cene od 24 lir navzdol.

Heinrich von Kleist: »Razbiti vrč«. Vsebina igre je na moč preprosta: zgodba o sodniku, ki je svoj lastni tožnik. Pri njem iščejo pravice zaradi vrča, ki ga je razbil on sam, kot se po dolgem, veselem prerekanju izkaže. Osebe: Walter, sodni svetnik — Vl. Skrbinšek; Adam, vaški sodnik — Cesar; pisar — Peček; Marta — P. Juvanova; Eva, njena hči — V. Juvanova; Vid, kmet — Korošec; Rupreht, njegov sin — Nakerst; Brigita — Kraljeva; služabnik — Verdonik; Liza, dekla — Pugljeva; Meta, dekla — Verdonikova; birič — Pfeifer. Režiser: prof. O. Šest. Scena: ing. Franz. Kostumi: J. Vilfanova.

OPERA:

Sobota, 15. aprila, ob 18: **Baletni večer.** Izven. Cene od 36 lir navzdol.

Nedelja, 16. aprila, ob 14.30: **Princeska in zmaj.** Mladinska opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Ob 18: **Traviata.** Izven. Gostovanje sopranistke Zlate Gjungjenčeve. Cene od 40 lir navzdol.

»Baletni večer« obsega 3 točke. Na glasbo J. Gregorca komičen balet v enem dejanju **»Na terasi«**; solo plešejo: I. Kirbosova k. g. kot rokavičarica, Japljeva, prodajalka cvetja, Šušteršičeva — zapeljivka, Pogačar — Perujčan, Kirbos — baron, Polik — oficir. Druga točka je bajeslovni balet iz grške mitologije **»Ikarus«** na ritem tolkal (eno dejanje); solista: Kirbos — Ikarus, Hiti — Dedal. Tretja točka večera je pantomimičen balet na glasbo W. A. Mozarta **»Mandarin«.** Plešejo: Bravničarjeva — Chung-Yang, Kirbos — kitajski mladenič, Pogačar — mandarin, Remškarjeva — metuljček, Polik — poslanik, Hiti in Šema — njegova spremljevalca Koreografija večera je Kirbosova. Dirigent: A. Neffat. Scena: A. Gerlovičeva. Načrti kostumov: J. Vilfanova.

Gostovanje Zlate Gjungjenčeve v Verdijevi »Traviati«. Po daljšem premoru bo gostovala sopranistka **Zlata Gjungjenčeva** v eni izmed svojih najpopularnejših partij kot Violetta Valery. Občinstvo bo gotovo z veseljem pozdravilo to priljubljeno umetnico na našem odru. Njena partnerja bosta D. Čuden v partiji Alfreda in Janko kot Germont. Ostala zasedba bo običajna.

Uprizoritev opere »Carmen« z gostoma Milo Kogejevo in Ivanom Franclom, ki bi se morala vršiti v nedeljo 16. t. m., je preloženo na prihodnji teden.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 15. APRILA

7.00—7.10: Nemška poročila. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Nemška poročila. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.), koračnica. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30 do 12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Veseli zvoki za premor. 14.00 do 14.10: Nemška poročila. 14.10—15.00: Pozdravi iz domovine; Radijski orkester in komorni zbor, vodi D. M. Šijanec. 17.00 do 17.15: Nemška poročila in poročila v slovenščini. 17.15—18.00: Drobni napevi. 18.45 do 19.00: Gospodinjska ura; Žena in protiletalska zaščita. 19.00—19.30: Fantje na vasi. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Sportni pregled. 20.00—20.15: Nemška poročila. 20.15—22.00: Večer Ivana Cankarja (Ob 25letnici nejgove smrti). Sodelujejo člani Narodnega gledališča v Ljubljani in Radijski orkester ter komorni zbor; vodi D. M. Šijanec. 22.00—22.10: Nemška poročila. 22.10—23.00: Zdaj se pa začne.

KULTURNI PREGLED

Drama je proslavila pisatelja dr. Ivana Preglja

V četrtek zvečer so Dramo napolnili številni častilci žlahtne pripovedne in pesniške umetnosti dr. Ivana Preglja, da prisostvujejo uprizoritvi njegove žalne igre »Azazel«, s katero je Drama počastila pisateljevo šestdesetletnico. Prišli so zastopniki oblasti in nekaterih kulturnih naprav, toda bolj ko vse drugo je zalegla udeležba tistih, ki niso predstavljali nič drugega ko sebe in svoj iskreni odnos do Pregljevega dela: od tod je iz parterja in posebej še z dijaškega stojišča zadonela salva aplavza in ni ponehala toliko časa, dokler se slavljenec ni pokazal pred zastor. Da je dobil lovorjev venec z narodnimi trakovi, se razume ob sebi; poleg tega še neko darilo, kakršno ni bilo nikdar predaleč od literature; a največ je veljala spontanost ovacij in zlasti še tista hvaležna pozornost s katero je največji del občinstva spremljal podobe Pregljeve tako poetične in motivno bogate drame o strastni ljubezni izdajalskega Jude iz Keriota do spokorjene grešnice Marije Magdalene ali, kakor jo imenujejo stari viri poetično lepo, Mirjame iz Magdale. In ne gre samo za to prečudno ljubezen, za značilno varianto večnega motiva o boju mesa in duše: vso žalno igro preveva velikonočna Aleluja, skozi njeno tanko dramatsko tkivo prihajajo oddaljeni glasovi pripravljajoče se pasionske tragedije in verni, dobri ljudje že slišijo zmagoviti koral vstajenja, zmago duha in vere nad močjo smrti in groba.

Toda o »Azazelu« in njegovi uspešni uprizoritvi bo beseda v prihodnjem feljtonu. Naj se danes kronistično zaustavim samo pri vnanji podobi četrtkove slavnostne predstave. Preden se je dvignil zastor, je stopil pred rampo ravnatelj Drame Ciril Debevec in prebral svojo pozdravno besedo.

Dvoje je točk, je dejal med drugim katerima se niti ostri gledališko-kritični opazovalec, še manj pa seveda tvorni gledališki oblikovalec ne bosta mogla izogniti, in to sta: Pregljeva duhovna dramska vsebina, ki je ravno v »Azazelu« dobila tudi svoj oblikovno dramski izraz, in pa Pregljeva jezikovna oblika, ki jo bomo mogli prav tako v isti drami z vsem razkošjem uživati in ocenjevati. Nato je predavatelj opozoril na gonilno silo vsakega dramskega dogajanja na borbo obeh večno nepomirljivih nasprotij: Dobrega in Zla, Luči in Teme, Duha in Krvi. Po veščem orisu te večne problematike dramatskih konfliktov je Debevec prešel k Preglju in dejal o »Azazelu«: V tej svetopisemski žalni igri, ki je sicer silno skopa na tako imenovanem »zunanjem« dejanju — kakor znano, se je Pregelj sorazmerno zelo poredkoma izživljal v dramski obliki —, ki pa je zato polna vzvišenega občutja v propasti temnih demoničnih sil in v zmagi duševne lepote. Nato je z besedami najboljšega poznavalca Pregljevega dela dr. Tineta Debeljaka karakteriziral plemenitost, dragocenost in pomembnost Pregljeve umetniške tvornosti tudi na dramatskem področju. Podrobneje je govoril Debevec o Pregljevem izvirnem jeziku in je nasprotistim, ki govore o izumetničenem jeziku avtorja »Azazela« poudarjal »neko neukrotljivo življenjsko strast« tega jezika »v njem je neka prvobitna bruhajoča, prelestna in ne samo silovita, temveč včasih tudi naravnost nasilna moč, ki te omamlja in ki je v tej obrzdanosti v našem slovstvenem izrazu, vsaj doslej, prav gotovo še nimamo enake«. Ravnatelj Drame je zaključil svojo pomembno besedo o Pregljevi umetnosti s pisateljevim stavkom o umetnikih: »Zdravi ko Zemlja in dobri ko Luč.« Govor je vzbudil upravičeno pozornost in odobravanje.

Uprizoritev, ki jo je zrežiral Milan Skrbinšek in v kateri nastopa več ko 30 oseb je po uporabljenih sredstvih in njih učinku eno najpomembnejših odrskih dejanj v tej sezoni. Veličastnosti se pridružuje kot enakovreden deležnik poezija, ki jo stopnjujejo zanimive scenografske rešitve arh. Vl. Gajška, glasbeni vložki skladatelja M. Tomca in kostumi J. Vilfanove. Prvenstveno na znotraj obrnjeno dogajanje, razdeljeno v pet slik, se razvija v močno pitoreskem okviru in vrsta zborno zrežiranih prizorov pridružuje razpletu osrednjega konflikta nenavadne zdaj akustične, zdaj optične ojačevalne in osvetljevalne učinke. Najsi je igra v tej uprizoritvi znatno skrajšana in prirejena — k temu sta pripomogla dramaturg prof. Moder in režiser M. Skrbinšek — se je zločena lirika Pregljevih prispodob in bujnega pesniškega jezika prenesla v lirizem odrskih prizorov in razpoloženj, med katerimi je prednjačila peta slika in izzvenela v presunljiv finale v zmago Miriamine nebeške ljubezni nad zemeljsko strastjo propadlega Juda-izdajalca.

Pisatelja dr. Preglja je med drugim obiskala v loži deputacija častilcev iz domačega Tolmina, kakor so mu posebno živahno ploskali številni Primorci, ki vidijo v njem velikega epika svoje rodne zemlje. Prav tako so ga pozdravljali rojaki izpod Karavank, kjer je dr. Pregelj dolgo živel in spisal mnoga svoja dela, med njimi tudi »Azazela«.

14. številka dramske izdaje »Gledališkega lista« je posvečena Preglju: prinaša poleg Debevčevega »Pozdrava dr. Ivanu Preglju« prof. Modra članek »Dr. Ivan Pregelj analitik duha« in Skrbinškove režiserske opombe ter številne ilustracije.

M. Kogejeva in I. Francl v »Carmen«

Iz razgovora z Milo Kogejevo in Ivanom Franclom

Kakor znano, sta bila ga. Mila Kogejeva in g. Ivan Francl tri sezone člana zagrebškega Narodnega gledališča. V prihodnjih dneh bosta gostovala v glavnih vlogah v Bizetovi operi »Carmen«, v partijah, s katerimi sta že pred nekaj sezonami podala tehtne dokaze svojih umetniških potenc. Naše občinstvo bo brez dvoma zanimalo izvedeti kaj o njunem zagrebškem delovanju. Ga. Kogejeva pripoveduje o svojem delu in pokaže izrezke kritik iz raznih časopisov.

Prvi nastop v Zagrebu je bila Amneris v »Aidi«. »Hrvatski Narod« je pisal o nastopu tole: »... Zelo zanimiva je bila Mila Kogejeva kot Amneris. Nenavadno lepi in močni alt, zelo izrazit in gibek ter izrazite igralske sposobnosti so poleg impresivne pojave omogočili umetnici krasno zaokroženo, zelo poduhovljeno in fino podano kreacijo.« Isti časopis piše o Franclu, ki je pel Radamesa: »... O lepi barvi, moči in prodornosti tega tenorja je bil govor že o priliki njegovega gostovanja kot Cavaradossi v Puccinijevi »Tosci«. Vloga Radamesa je bila o govora ja njegovim glasovnim sposobnostim — gost je imel še več prilike razviti sjaj in moč svojega glasu...« Poseben uspeh ki ga je deležna le maloka tera pevka, je dosegla Kogejeva kot Amneris v prizoru v ječi, kjer ji je ploskal poleg občinstva zagrebški orkester z dirigentom Matačičem na čelu.

Ga. Kogejeva je pela: Azuceno (»Trugoleto«), Erdo (»Renско zlato«), Suzuki (»Butterfly«), čarovnico (»Janko in Metka«), Evdoksijo (»Plamen«), Amelijo (»Ples v Maskah«), Lavro v (»Giocondi«), Mary (»Zakleti Holandec«).

Tudi ocene teh vlog so prinesle ge. Kogejevi mnoga in lepa priznanja zagrebške kritike.

Pred odhodom v Ljubljano je pela Kogejeva Lavro v »Giocondi«. O njej je napisal kritik Mlinarić, da razpolaga s pevsko tehniko in obsegom glasu, ki jo usposabljata za vse vloge njene stroke. Kogejeva je nastopila v Zagrebu tudi na raznih koncertih, sodelovala je med drugim tudi v zagrebški Katedrali in Glasbenem zavodu kjer so dajali Mozartovo »Krönungsmesse«. Izreden uspeh je doživela skupno s tremi protagonisti zagrebške Opere: V. Nožinićevo, J. Gostičem in R. Županom, ki so gostovali v Bukarešti v Verdijevi operi »Ples v maskah« in »Aidi«. Razen tega sta pela Kogejeva in Zupan tudi v bukareštanskem radiju. Tik preden je odšla g. Kogejeva v Ljubljano, se je pripravljala v Zagrebu za nastop v »Carmen«. Plodove tega studija bo občinstvo lahko ocenilo v njenem ljubljanskem nastopu.

Po treh sezonah njene odsotnosti iz Ljubljane bo gledališko občinstvo posvetilo posebno pozornost ponovnemu nastopu naše nekdanje priljubljene altistke.

Zadnji Franclov nastop v Ljubljani, ko je imel peti »Trubadurja« za vse abonmaje, pa mu je to žal preprečila bolezen, se je končal s tem, da nam je ostal ta naš tenorist pevsko na dolgu. Zaradi dovolj nevarne gnojitve v grlu se je moral podvreči operaciji mandljev in je trenutno kot rekonvalescent na bolezenskem dopustu. Njegovo zdravje je na najboljši poti k popolnemu okrevanju in kakor kažejo skušnje, je odstranitev mandljev še pripomogla k lepoti in moči njegovega glasu. Vendar pa je pevski organ še vedno zelo občutljiv in podvržen vsaki najmanjši indispoziciji. Po drugi strani pa je razumljivo, da delaven pevec stremi za čimprejšnjim oderskim udejstvovanjem. Tako bo tvegal Francl kot don José svoj prvi pevski nastop kot rekonvalescent, da bo preizkusil, kako mu služi glas po operaciji. Občinstvo, ki je videlo Franclov pevski vzpon do nosilca repertoarja, bo gotovo z zanimanjem prisostvovalo njegovemu zopetnemu nastopu.

Kogejeva in Francl, naša slovenska pevca, ki sta s svojim nastopom v Zagrebu stopila v krog tamošnjih protagonistov, sta z vso dostojnostjo reprezentirala slovensko umetniško potenco v hrvaškem gledališču, ki stavija po svoji dolgoletni tradiciji in kulturi nemalo zahteve na svoje člane; zato ju bomo s tem večjim veseljem pozdravili zopet na deskah, katerim se imata zahvaliti, da sta se povspela do take višine.

Maša Sl.

SPORT

Rekordi, ki jih nihče ne prizna

Če kdo doseže kakršen koli rekord, gre njegovo ime od ust do ust, od lista do lista in kmalu ve ves svet zanj. Toda mnogo je tudi rekordov in rekorderjev, o katerih nihče ne govori in jih nihče ne prizna, pa je vendar vredno, da vsaj tu in tam slišimo o njih. Na primer...

V nekem majhnem mestecu Italije živi 78-letni poštni sel — Caradozzola je menda njegovo pravo ime — ki je opravljal svojo službo nič manj kakor 53 let in je v tem času prehodil — okroglo vzeto — celih 20.000 km. Kakor koli je prinesel pismo v hišo, je pred vrati zaigral na piščal in po njej so tega muzikaličnega poštarja poznali in ljubili daleč naokrog. Svojo dolgoletno službo je dobesedno prehodil, saj bi v eni smeri preromal malone polovico dolžine ekvatorja.

Široki javnosti neznan je ostal tudi — denimo — mladi Hamburžan Hans Förster, ki je s svojo ženo v majhni jahti (7.20 m je bila dolga in samo 2.20 m široka ta lupinica) prejadral po l. 1934 nič manj kakor 210.000 morskih milj. Najprej ga je pot vedla do Afrike, odkoder je v 28 dnevih prebrodil Atlantski ocean in se usidral v Braziliji. Veselje nad uspehom je imel dvojno, saj se mu je tamkaj rodil tudi sinček, tako da so iz Južne Amerike Försterjevi potovali dalje v troje. Obiskali so še Severno Ameriko in se nató spet srečno vrnili v Evropo. Tudi rekorderji, ki jih nihče ne prizna.

Drug čudak take vrste je bil Argentinec Gaucho Soule, ki si je poleti l. 1936 vtepel v glavo, da mora prijahati v Severno Ameriko. Podrobnosti niso znane, vemo pa toliko, da je načrt res tudi izvedel; prejahal je vsega 16.500 milj ali 27.000 km. Kar pomislite na to razdaljo, pa recite, da ta jezdec ni bil vztrajen kakor vsak maratonec. In vendar nihče ne ve zanj in nihče ne beleži njegovega rekorda.

Železno voljo in neugonobljivo veselje do sporta je pokazal neki švicarski knjigovez Roger Tschumi, ki ga je v mladih letih doletela tako huda nesreča, da je imel pohabljeni desno nogo in desno roko, pozneje pa so mu morali nogo celo odrezati nad kolenom. Kljub temu ni hotel ostati med pohabljenci. Kolesariti in plavati se je priučil mimogrede, potem pa je začel pohajati tudi v planine. Izdelati si je dal z železom okovane opore, s katerimi je med potjo navkreber pomagal zdravima udoma. Ko je zapadel sneg, ga je potegnilo tudi na smuko. Tudi pri smučanju si je pomagal s posebnimi pomožnimi pripravami in dosegel neverjetno spretnost v izvajanju raznih likov. Da celo v smuk se je spustil brez strahu... Tudi on je bil tihi rekorder, ki je dosegel rekorde samo v svoje zadovoljtvo.

s— **Deseta obletnica velike skakalnice v Planici.** Letos 24. marca je minilo deset let, odkar je bila izročena svojemu namenu velika smučarska skakalnica v Planici. Dotlej je veljal Sigmund Ruud z 81 m dolgim skokom iz leta 1931 v Davosu za svetovnega prvaka v skakanju. Pri otvoritvi planiške skakalnice je dosegel Norvežan Birger Ruud nov rekord s tem, da je dosegel daljavo 96 m, leta 1941. pa je skočil Gehring 118 m daleč.

Obvestila sportnikom!

s— **ŽSK Hermes** (upravni odbor in odbor za pripravo 25letnice). Pozivam vse odbornike upravnega odbora, kakor vse odbornike, izvoljene na zadnjem občnem zboru, da se zanesljivo udeleže seje upravnega odbora in pripravljalnega odbora za izvedbo 25letnice, ki bo v nedeljo, 16. t. m. ob 9 v klubskih prostorih na stadionu v Šiški. Udeležba vseh nujno potrebna! — Predsednik.

s— **ŽSK Hermes** (nogometni odsek). Pozivam vse igralce prvega in rezervnega moštva, da se zanesljivo udeleže v nedeljo, dne 16. t. m. treninga na dva gola na našem igrišču v Šiški. Načelnik.

s— **SK Moste (SD Iztok).** Vse aktivne člane in odbornike naprošam, da pridejo zanesljivo na važen sestanek, ki bo drevi ob 19 v gostilni Lovšin v Gradišču. Oblak zagotovo! — Načelnik.

Sadite prve znanilce pomladi!

Kako prijetno je človeku, ko zazre, še preden se je zima poslovila, na domači mizi ali na mizah svojih znancev in prijateljev vrbine šibice z nežno sivimi kožuhastimi mačicami. Vrba je med prvimi, ki nam pravi: Zima se poslavlja, pomlad prihaja v deželo z vsem svojim razkošjem. Kdo bi se teh prvih znanilcev pomladi ne veselil! Mačice pa ne razvesele le našega očesa, ampak tudi naše male pridne živalce, naše čebele. Če le sonce toplejše posije, krožijo okrog mačic roji teh sončnih tičic, da poberejo iz njih moko, ki jo potrebujejo za kruhek svojih nebogljenčkov. A za posladek se včasih najde na cvetju tudi kaka kaplja medečine. Nehote pa oplode čebele pri nabiranju cvetnega prahu tudi dotično cvetje, ker prenašajo prah z moškega na ženski cvet. Ni čuda, da so se v poslednjem času začeli za čebele zelo zavzemati tudi poljedelci in sadjarji. Za čebelarja pa so rastline, ki dajejo čebelam cvetni prah, še posebno važne, zlasti one, ki cveto v zgodnji pomladi, kakor je prav vrba.

Slovensko čebelarsko društvo je ustanovilo zaradi tega na Barju drevesnico za gojenje vrb. Svojim članom jih oddaja brezplačno, a rade volje jih odda vsakomur, ki jih hoče nasaditi na svojem vrtu ali zemljišču.

Vrba se lahko vzgoji v lepotičen grmiček. Kdor ima kjer koli kak kotiček na svojem vrtu, naj si jo zasadi. Raste pa v vsaki zemlji brez posebne nege. Lepo je videti grmiček spomladi, ko so šibice od vrha do tal polne svetlosivih kožuhastih mačic in ko kroži krog njih roj marljivih čebel. Zlasti je priporočati saditev zaradi tega, ker je prodaja na tujem svetu narezanih šibic prepovedana. Kdor jih pa ima sam, ta vsako pomlad lahko krasi svojo mizo s to prvo znanilko pomladi.

Iz Hrvatske

Zborovanje hrvatskih srednješolskih profesorjev. V Zagrebu so se pred dnevi sestali srednješolski profesorji s področja vse države. Obiskali so tudi grobove očeta pravaškega gibanja dr. Ante Starčevića in Stjepana Radića. Na obe gomili so položili spominske vence.

Dubrovniški arhiv na Hrvatskem. Z Dunaja se je vrnilo v Zagreb odposlanstvo, ki se je na Dunaju pogajalo za izročitev arhiva neklanje dubrovniške republike hrvatski vladi.

Prvi hrvatski zvočni film »Lisinski«. Hrvatska filmska produkcija se ni zadovoljila zgolj s snemanjem zvočnih tednikov in kulturnih filmov, temveč je že leta 1942 pričela s snemanjem filma »Lisinski«, ki je doživel svojo krstno predstavo na velikonočno nedeljo v Zagrebu. Film obravnava življenjsko pot komponista prve hrvatske opere Vatroslava Lisinskega. Le-tega so njegovi prijatelji, ki so verjeli v njegovo poslanstvo, potegnili za malo trenutkov velikega uspeha iz zatohlosti njegove delovne sobe. Toda kmalu je kot žrtev političnih intrig, oziroma bolje rečeno kot žrtev svojega narodnega mišljenja in ustvarjanja, moral brez prijateljev in zapuščen pasti v staro ozračje ter prehitro končati svoje bedno življenje. Film sam je krasno fotografiran in dobro igran. Glavne vloge so odigrali zagrebški državni igralci. Glasbo k filmu je zložil skladatelj Boris Papandopulo.

MALI OGLASI

Kdor išče službo piača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

Službo dobi

DEKLICO za varstvo petletnega otroka za popoldanske ure iščem za takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8543-1a

STALNO SLUŽBO DOBIJO: ena gospodinjska pomočnica, ena postrežnica, en hlapec h konjem. Plača dobra, vsa oskrba v hiši. Domobranska 7. 8501-1a

FRIZER. POMOČNICO zanesljivo, stalno in dobro moč, sprejme proti dobri plači takoj ali po dogovoru. Kirinič Ludvik, Jernejeva ul. 1. 8611-1a

KROJ. POMOČNIK in vajenec se sprejmeta. Krojaški salon »Moda«, Ljubljana, Resljeva 8. 8600-1a

POSTREŽNICO pošteno in snažno, mlajšo, dnevno od 9. do 4. ure popoldne s kosilom sprejmem takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8583-1a

KROJ. POMOČNIKA za velike komade in vajenca sprejme Križaj, Škofja 6. 8683-1a

GOSPODIČNO k sedemletnemu otroku za popoldne, iščem. Naslov v ogl. odd Jutra. 8677-1a

2 NATAKARJA plačilnega in jelonošo, mlajši moči, sprejme hotel »Bellevue«. 8557-1a

POŠTENO DEKLE za vsa dela, iščem. Hrana in plača dobra. Gostilna »Na Peči« za ljub. 8539-1a

PRIDNO KUHARICO sprejme dobra družina. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8662-1a

GOSP. POMOČNICA samostojna, poštena, išče 4-članska družina. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 8650-1a

GOSP. POMOČNICO samostojno in pošteno, išče 4-članska družina. Plača dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8633-1a

BRIV. POMOČNIKA mlajšega, spretnega, sprejme takoj ali po dogovoru v stalno službo Kliš Franc, Prečna 4. 8625-1a

DEKLE pridno in pošteno, za kuhinjska in hišna dela se sprejme takoj. Gostilna Klemenčič, Krekov trg 11. 8624-1a

POSTREŽNICO za nekajkrat tedensko, dopoldne ali popoldne, iščem. Jesenkova 4, pritl. levo. 8620-1a

Prodam

PEGE IN LISAJ Vam zanesljivo odstran. Alba krema — Drogerija Kanc Židovska ulica 1. 8459-6

MIŠI, PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska 1. 8458-6

POŠILJKA KORENJA rdečega, za krmo, je prispela. Dobite ga pri tvrdki E. Cerar, Ljubljana, Pogačarjev trg 1. 8599-6

KLAVIR prodam. Rožna dolina V/26. 8592-6

NAHRBTNIKA dva, velika, prodam Naslov v ogl. odd. Jutra. 8718-6

GAMAŠE moške, usnjene in plašček za 3-letno deklico naprodaj Naslov v ogl. odd. Jutra. 8720-6

MOŠKO OBLEKO za srednjo postavo, v dobrem stanju, prodam. Ogled od 1. do 3. ure Bleiweisova 18, levo, pritličje. 8726-6

ŠPORTNI ČEVLJI ženski, rujavi, št. 37 do 38, z nizko peto, zelo dobro ohranjeni, naprodaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8695-6

STENICE s ščurke, podgane zanesljivo uniči zavod za pokončevanje mrčesa in golazni Zor Adolf, Tavčarjeva ul 4/III, levo 8588-6

TEHTNICO decimalno, 500 kg. ter balančno 10 kg. prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8694-6

MOŠKI OBLEKI dvoje, v rujavi barvi, predvojno blago, popolnoma novi, proda Križaj, Škofja 6. 8684-6

BLAGO za damski kostim, črne barve in fantovski sukanjič in en nahrbtnik, prodam. Krakovski nasip 26, pritličje, levo. 8681-6

RADIO nov, 5-cevni, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8675-6

KUHALNIK na plin, še nerabljen, z dvema gorilcema, prodam Naslov v ogl. odd. Jutra. 8674-6

TRICIKELJ nosilnost do 200 kg, po ugodni ceni proda Mehanik Ambrož, Tyrševa 71. 8715-6

VRTALNI STROJ na ročni pogon in na stojalu, naprodaj. Ogled Mehanična delavnica, Rimska c. 19 (dvorišče). 8545-6

BLAGO za zimsko moško obleko, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8333-6

ČEVLJE ŠT. 43 prodam. Rožna dolina, cesta VII, št. 13/I. 8569-6

GNOJ ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8659-6

VOLNENO BLAGO za moško športno obleko ali površnik, prodam. Ogled od 12. do 3. ure. Riharjeva 1/II. 8657-6

ŠPORTNA OBLEKA iz predvojnega blaga za 14-letnega dečka in gojzerce št. 41, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8641-6

USNJENO AKTOVKO ter violino prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8638-6

RADIO popolnoma nov, znamke »Gelosо«, 5-cevni, magično oko, 4 valovne dolžine, za razvajenega poslušalca, prodam. »Bežigrd«, Podmilščakova 25 pp. 8615-6

KINO-APARAT snimalni, 16 mm, ugodno naprodaj. Bleiweisova 48, pritličje desno. 8716-6

MOŠKO KOLO zelo dobro ohranjeno, ugodno proda mehanik Ambrož, Tyrševa c. 71. 8714-6

KARFIJOLA špinača, se dobi pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29 8712-6

CVETAČO in špinačo dobite na stari mesarski stojnici ob Mahrovi hiši, Vodnikov trg. 8711-6

ŠIVALNI STROJ pogrezljiv, v brezhibnem stanju, prodam. Nova trgovina, Dunajska cesta 36, nasproti Gospodarske zveze. 8671-6

RADIO »Blaupunkt« 1939, 6-cevni, brezhiben, v najboljšem stanju, prodam. Ogled v nedeljo dop. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8710-6

V najem

NJIVO in TRAVNIK dam v najem 5 minut od kolodvora D. M. v Polju. Pojasnila od 8. do 10. in 13. do 15. ure pri Razboršek, Lepodvorska 20. 8667-17

ZA OTVORITEV prvorazrednega modernega salona, vzamem v najem pod najboljšimi plačilnimi pogoji lepe sončne prostore v strožjem središču mesta, ki bi obenem služili za stanovanje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uspeh«. 8517-17

Posest

PARCELO kupim na periferiji mesta. Naslov na ogl. odd Jutra. 8679-20

Sobe išče

SOBO z 2 posteljama v jugozapadnem delu mesta iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čim hitreje«. 8610-23a

SOBO z vhodom s stopnišča, iščem za takoj ali pozneje. Cena postranska stvar. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam zelo dobro.« 8691-23a

SOBICO majhno, opremljeno, išče gospodična, ki je ves dan odsotna. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Sobica«. 8605-23a

SOBICO priprosto ali sobo s posebnim vhodom iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točen«. 8613-23a

Stanovanja išče

2-SOB STANOVANJE s souporabo kuhinje in kopalnice iščem Sem poročen in brez otrok ter ves dan odsoten Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inženjer« 7813-21a

STANOVANJE dvosobno iščem. Plačam za pol leta naprej najemnino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dvosobno«. 8732-21a

STANOVANJE dvosobno, moderno, s pritiklinami, iščem kjer koli v strožjem centru mesta. Plačam dobro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Usluga«. 8513-21a

Kupim

CEMENT 10—20 vreč, kupim takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 8578-7

PRAŠIČA za rejo do 50 kg težke ga, kupim. Naslov v ogl odd. Jutra. 8596-7

STARE URE zapestne, žepne in budilke, samo prav dobro ohranjene, kupim Janko Jazbec, Miklošičeva 12 J—384—7

VRECE prazne cementne in slične, papirnate kupuje PETROLAFTA, Ciril-Metodova (Tyrševa) št. 35a. J-380 7

ZNAMKE, kompletno zbirko ali posamezne partije, tudi preko morske, razen pokrajinskih kupim. Ponudbe na oglas odd Jutra pod »Znamke« 7148-7

KOLESA moška in damska, rabljena, kupim. Plačam najvišjo dnevno ceno Nova trgovina, Dunajska 36, nasproti Gospodarske zveze. 8676-7

ŠIVALNE STROJE rabljene, kupujem. Plačam najvišjo dnevno ceno. Nova trgovina Dunajska 36, nasproti gospodarske zveze. 8673-7

PISALNE STROJE rabljene, razne elektromotorje in druge tehniške predmete, kupujemo. Nova trgovina, Dunajska 36, nasproti Gospodarske zveze. 8672-7

KNJIGE v raznih jezikih, znanstvene, medicinske in tehnične, novejšega časa, časopise in tudi cele knjižnice kupuje stalno knjigarna Klemen mr. & Bamberg, Miklošičeva 16. 8560-7

KUPIMO: Klang-Kommentar B. G. B. Pleteršnik, Slovenskonem. slovar, Ljublj. Zvon 1882-1901, 1911, 1916, Kronika VI. čas. za zgod. in narodopisje XXVIII 1933, Illyrisches Blatt vse letnike, Carinthia letnik I. in tudi kompletno serijo, Carniolia 1839 letnik I., Mitt. d. Musealv. v. Krain, 1891, 1894, 1895, 1896. Mitt. d. Krain. küsten. Forstvereins vse letnike. Knjigarna Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16. 8561-7

ZNAMKE celotne zbirke ali posamezne, boljše serije, tudi prekomorske, kupim — razen pokrajinskih — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Boljše« 7844-7

MANOMETER za kisik za 150 atm. pritiska, kupim. Tehnična pisarna, Rimska c. 13. 8546-7

OVČJO VOLNO kupuje stalno vsako množino. »Jugovolna«, Ciril Metodova 41, nasproti Sv. Krištofa. 8570-7

KAMNITO MIZO okroglo ali štirioglato iz naravnega ali umetnega kamna, kupim. Sporočite ceno in naslov na ogl. odd. Jutra pod »Vrtna miza«. 8658-7

KNJIGE slovenske in novejše nemške ter revije in časopise kupuje knjigarna Zužek, pasaža hotel Union. 8709-7

Sobo odda

PRAZNO SOBO preprosto, za shrambo pohištva ali solidni osebi oddam. Naslov v ogl odd. Jutra. 8602-23

Razno

Hiromantinja MARIJA Vam točno označi Vašo življenjsko pot. Sprejema od 10.—12. ter od 14.—17 Ob nedeljah od 10.—12 Novi trg 1/I. 8423-37

DENARNICO rdečo, z nekaj gotovine, sem našla na otroškem igrišču. Naslov v ogl. odd. Jutra 8582-37

DRUŽABNICA-CO iščem v zelo dobro vpeljano pletilstvo radi povečanja obrti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pletilstvo«. 8473-37

ARABSKA KNJIGA je bila pozabljena na ograji hiše Parmova št. 40 Ker je knjiga izposojena prosim najditelja, da jo vrne na naslov Aleksander Eisner, Parmova 39/II. 8601-37

DENARNICO sem zgubil 11. aprila od 18 do 19. ure od Zalaznika do lekarne za Ljubljanico, čez Sv. Jakoba most, Cojzova cesta, Tehnična šola do Tržaške ure Rimska cesta nazaj, Napoleonov trg z vsebino 70 lir, mala tobačna karta »Marolt Janko, Dolenjska cesta 30« trafika »Zupančič Franka« in ena neizrabljena tobačna karta iz dežele, neznano ime ki jo moram vrniti lastniku na deželo. Karti sta za najditelja brez vrednosti sam pa sem kadilec, zato mi naj jih vrne Dolenjski kolodvor, dener pa naj obdrži. 8685-37

ZIDARJE IN DELAVCE

ZA STALNO DELO V LJUBLJANI

išče

STAVBNA DRUŽBA D. D., Dunajska c. 17

RABLJENI STROJI naprodaj:

2 motorja 45 in 55 KS z generatorjem na oglje — venecijanka;

Kleparski stroj (Sickenmaschine);

Poljske tračnice.

Vprašati pri: ILERŠIČ, komisijska trgovina strojev

LJUBLJANA — Rimska c. 13

cvetju tudi kaka kaplja medečine. Nehote pa oplode čebele pri nabiranju cvetnega prahu tudi dotično cvetje, ker prenašajo prah z moškega na ženski cvet. Ni čuda, da so se v poslednjem času začeli za čebele zelo zavzemati tudi poljedelci in sadjarji. Za čebelarja pa so rastline, ki dajejo čebelam cvetni prah, še posebno važne, zlasti one, ki cveto v zgodnji pomladi, kakor je prav vrba.

Slovensko čebelarsko društvo je ustanovilo zaradi tega na Barju drevesnico za gojenje vrb. Svojim članom jih oddaja brezplačno, a rade volje jih odda vsakomur, ki jih hoče nasaditi na svojem vrtu ali zemljišču.

Vrba se lahko vzgoji v lepotičen grmiček. Kdor ima kjer koli kak kotiček na svojem vrtu, naj si jo zasadi. Raste pa v vsaki zemlji brez posebne nege. Lepo je videti grmiček spomladi, ko so šibice od vrha do tal polne svetlosivih kožuhastih mačic in ko kroži krog njih roj marljivih čebel. Zlasti je priporočati saditev zaradi tega, ker je prodaja na tujem svetu narezanih šibic prepovedana. Kdor jih pa ima sam, ta vsako pomlad lahko krasi svojo mizo s to prvo znanilko pomladi.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA Telefon 22-41

Lepa in slavna **HANA VITOVA** ter simpatični **ERNST v. KLIPSTEIN** v veliki ljubezenski drami

NENAVADNI DVOBOJ

Film čustev in lepote! Ciganska glasba in ples! Predstave dnevno ob 16. in 19. uri.

KINO SLOGA Telefon 27-30

Vesela in zabavna pustolovščina mladega zakonskega parčka v Bavaria-filmu

URA SLABOSTI

V glavnih vlogah: **Hannelore Schroth, Paul Richter, Fritz Odemar, Josef Eichheim**

Predstave ob 15., 17. in 19. uri, v nedeljo še ob 10.30.

KINO UNION Telefon 22-21

Ljubosumen ženin povzroča svoji zvesti nevesti neštevilne nevšečnosti v veliko veselje svojega prav tako ljubosumnega okolja

LJUBOSUMNOST

V glavnih vlogah: **Carola Höhn, Hans Nielsen, Werner Fuetterer** i. t. d.

Predstave ob 16. in 19.15 uri

†

Nenadoma nas je zapustil v 67. letu starosti naš predobri, plemeniti, nepozabni papa, soprog, dedek, tast, brat, svak, stric, nečak in bratranec, gospod

MUC ANTON

INSPEKTOR FIN. KONTROLE V POKOJU

Sv. maša zadušnica se bo darovala v torek 18. aprila t. l. ob 8. uri v Križankah.

Metlika, Ljubljana, Dubrovnik, dne 13. aprila 1944.

Žalujoči:

AVRELIJA roj. **ROŠ**, soproga; **BOŽA**, poroč. **KOSER, DUŠAN, MILOŠ, CIRIL**, otroci; **ALBERT KOSER**, zet; **KATARINA** roj. **DEKOVIĆ** in **MARIJA** roj. **LOVRIĆ**, snahi; **SONJA, ANDI, MAJDA, BOJAN**, vnuki ter ostalo sorodstvo

†

Sporočamo tužno vest, da je v 80. letu starosti sklenila svoje pridne roke k večnemu počitku naša skrbna, srčno dobra, zlata mamica, stara mama in tašča, gospa

Fanika Gašperin

Pogreb bo v soboto, dne 15. t. m. ob 4. uri pop. z žal, kapele sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. aprila 1944.

Žalujoči rodbini: Gašperin in Sajovic

†

Zapustila nas je naša preblaga soproga, sestra, svakinja, teta in stara teta, gospa

SLAVIK REZIKA

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto 15. t. m. ob ½4. uri z žal — kapele sv. Jožefa — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 13. aprila 1944.

Globoko žalujoči:

Dr. MATIJA, soprog; **MARIJA REICH**, sestra; **EDO TAVČAR, dr. KAROL SLAVIK**, svaka; **JOSIPINA LEVC**, svakinja in ostalo sorodstvo

†

Sporočamo tužno vest, da je preminila naša ljubljena

Danica Škafar

Pogreb drage pokojnice se bo vršil v nedeljo, dne 16. aprila 1944. ob pol 5. uri pop. z žal, kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. aprila 1944.

FRANC in JOSIPINA ŠKAFAR, starši; **BOŽENA in ZLATA**, sestri; **ZVONO**, brat.

A. E. Weirauch: 28

VELIKI GOSLAČ

Tu je jel Jožef jecljati, popravljati in olepševati, dokler se mu ni nazadnje štrena povsem zmešala.

Toda Inge je vedela dovolj, ni ji ga bilo treba dalj mučiti. Vrlemu Jožefu se je očitno v srce smilila, in najbrže mu je bila dosti bolj po duši kakor »ona druga«. Le pomagalo ji je to prebito malo.

Imela je svoj odgovor od Maria, čeprav ga ni imela, in ta odgovor ni pomenil: »Čakaj me« — ampak pomenil je: »Idi, spravi se, izgini in me ne nadleguj.«

Spričo tega je bilo majhne važnosti, da ji je Jožef izkazoval svoje pokroviteljstvo in podvojeno pozornost. V zraku, ki ga je sopla, in v vseh rečeh svoje okolice je čutila, da jo obdaja nekakšna nema sovražnost, molčeče, nestrpno vprašanje: Kaj si še vedno tu? Se ne misliš umakniti? Boš mar čakala, da te vržejo iz hiše?

Časih se je hotelo nekaj v nji upreti: pravico imam, saj sem poročena! A takih skušnjav se je s hladnim posmehom sama otresala. Poročena! Ker je bil ubogi fant v napadu obupa zapisal svoje ime pod uradno listino! Da je bila dovolj pametna in neseb'čna, bi mu bila sama ubranila. Pa ji je bilo kar po godu, in vsekako je bila dobila več, nego je dala: izpolnitev svoje ljubezni, pravljično lepo potovanje, nekaj mesecev blišča in razkošja, obleke, lišp, kožuh... čast, da je njegova žena... in vse to za kaj? Za nekaj ur, ki mu jih je olepšala... ne, samo olajšala mu jih je. Za tistih nekaj ur, ko je iskal pozabe, našel pa le kratko, nepopolno omamo.

Ne, nima pravice. Niti senčice pravice ne. Edino, do česar ima pravico, je: vzeti s seboj toliko njegovih daril, da se bo lahko prvi čas držala nad vodo. Mesece, za katere je s svojo zakonsko dogodivščino prikrajšala študij, ji mora nadomestiti. To se ji je zdelo po treznem premisleku pošteno in neoporečno.

S temi mislimi si je kar najbolj redno in skrbno pripravila kovčeg in povedala Jožefu, da misli iti za nekaj tednov na oddih... kamor koli, na kmete, k morju... morda v kakšno kopališče, morda v kak sanatorij. Če najde kraj, kjer jo bo mikalo ostati, pošlje Jožefu glas, kakopak Malce čudno se ji je zdelo, ko jo je prosil za to, kakor za nekaj samoumevnega. Ni si mogla zamisliti, da bi še kdaj tako naneslo, da bi ji imel kaj sporočiti. V duši se je od njega dokončno poslovila, žal ji je bilo, da ga ne bo nikoli več videla, a zadnji čas je bila preživela že vse druge, težje stvari, in vrhu tega je bila prepričana, da je sluga prevejan komedijant in se bo vkljub vsemu oddahnil, ko mu vendar že pokaže hrbet, tako da bo mogla »ona« vkorakati v hišo.

Do Jožefa je imela samo eno prošnjo — nujno sporočilo za Maria. Kar kol bi se zgodilo in v kakršen koli namen bi jo kdo iskal — nikar naj se nihče ne obrača do njenega očeta. Starega moža je treba za vsako ceno ohraniti v njegovi blažen dobri veri. Gospod pl. Holvay ima zastran nje pravico, da dela, kar ga je volja, ona mu nič ne zameri; če bi se pa dotaknil sreče in zdravja starega Garewsa, ne bo imel ne na tem ne na onem svetu miru pred njenim maščevanjem.

To je rekla povsem mirno, ko je zapirala ključavnico na kovčegu; toda njena notranjščina je žarela, tolikanj, da je videla odsev na Jožefovem prepadenem obrazu. In tedaj se je nasmehnila in ga z izpremenjenim glasom poprosila, naj ji stopi po taksi.

Inge se s svojimi kovčegi ni peljala na železniško postajo. Nezmerno, goreče je hrepenela po gozdih in travnikih, po žitnih poljih in sinjih vodnih gladinah, po čistem zraku in globoki tišini. Toda po eni strani si tega ni mogla privoščiti, morala je ukreniti kar koli, da si zagotovi vsakdanji kruh, čeprav ji voda ta mah še ni tekla v grlo; treba si je bilo poiskati učitelja za nadaljnje učenje in morda tudi nekaj učencev, da jim bo za nizko učnino vtepala začetne pojme v glave Seveda si prihodnosti ni bila tako zamislila, a kaj ko je prihodnost zmerom drugačna, ne taka, kot si jo človek naprej naslika. Poglavitna je bila zdaj gotovost, da bo imela dela preko glave. To je bilo drugo, kar ji je branilo iti na kmete; hrepenela je po tišini in bala se je je. Kadar je mislila na lepoto poti po travnikih, na kmečki vrt, poln pisanih dalij, na žuborečo vodico v gozdni soteski, na razgled z višine po širni pokrajini, je čutila še nekaj drugega kakor to tiho, bolestno skeleče koprnenje. Vedela je, da tam zunaj, v samotni prirodi, preži nanjo neizmerna, neznosna bol, nared, da jo zaskoči, bol, ki se ji je ves čas upirala in jo oberoč držala od sebe. Trgala jo je, jo mesarila in ranila — toda premagala je še ni. Ležati nekje na travniku, na soncu in vetru, in zdajci pomisliti, kako bi lahko bilo in kaj so ji obljubili... ne, ne, ne! Vsaka umazana meblirana soba v zadnjem krilu najemniške kasarne je boljša od tega. Če bo dovolj odurna, se ji vsaj ne bo treba bati, da bi hodil Mario strašit k nji! Ob takih mislih so ji nozdrvi podrgetavale kakor v pritajenem poroglijivem smehu, in njene oči so dobivale čuden, trd in mrzel blesk. Dokler se je mogla norčevati iz sebe in svoje usode, toliko časa je še kar nekako šlo. Samo nikar ne postati mehka, ne sentimentalna ne namakati mahovitih tal z bridkimi solzami, ne objemati hrapave skorje dreves .. tega človek ne dela, če je spodoben in doma iz Severne Nemčije; in kdor noče priti v nevarnost, da bi se mu tako zgodilo, je v zatohli dvoriščni sobici z nepravimi kelimskimi zavesami in paradno zofo na sedem zrcal prekrasno spravljen. Med stebrički na omari, na vratcih ogradka pri zofi, povsod, kjer je količkaj mogoče, najdeš prilepljen košček zrcalnega stekla, pred katerim si, če je treba, lahko pokažeš jezik, kadar začutiš, da se ti od bolečine pači obraz

To je skoraj enako koristno kakor prstne vaje. Kajti tudi prstne vaje so nekaj izvrstnega. Saj bi tudi lahko spustila lok, naj se izdivja na strunah, in se zarila v bolestno slo sladko ihtečih glasov. A tega hvala Bogu ne more storiti, ker so ji v mesecih lenarjenja prsti okrepeneli in ker nima daru, da bi znala preslišati, kar ni čisto. Tehnika, ljuba Inge, tehnika — to je tista gosta kaša okrog glasbene Indije Komandije, ki se moraš prejesti skozi njo, čeprav misliš, da te bo zadušila! Res ti bodo leteli pečeni golobje v usta, kadar boš tam; ali zid iz prosene kaše je strahovito trpinčenje, bodeče žica bi olja v primeri z njim dobrota. In nič čudnega ni, da se jih večina ali sredi poti premisli ali pa klavrno obtiči.. da jim sili kaša skozi ušesa in nosnice in se rade volje odpovedo pravljičn deželi z vsemi njenimi dobrotami vred.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja Stanko Virant Für »Narodna tiskarna« A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Franc Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič